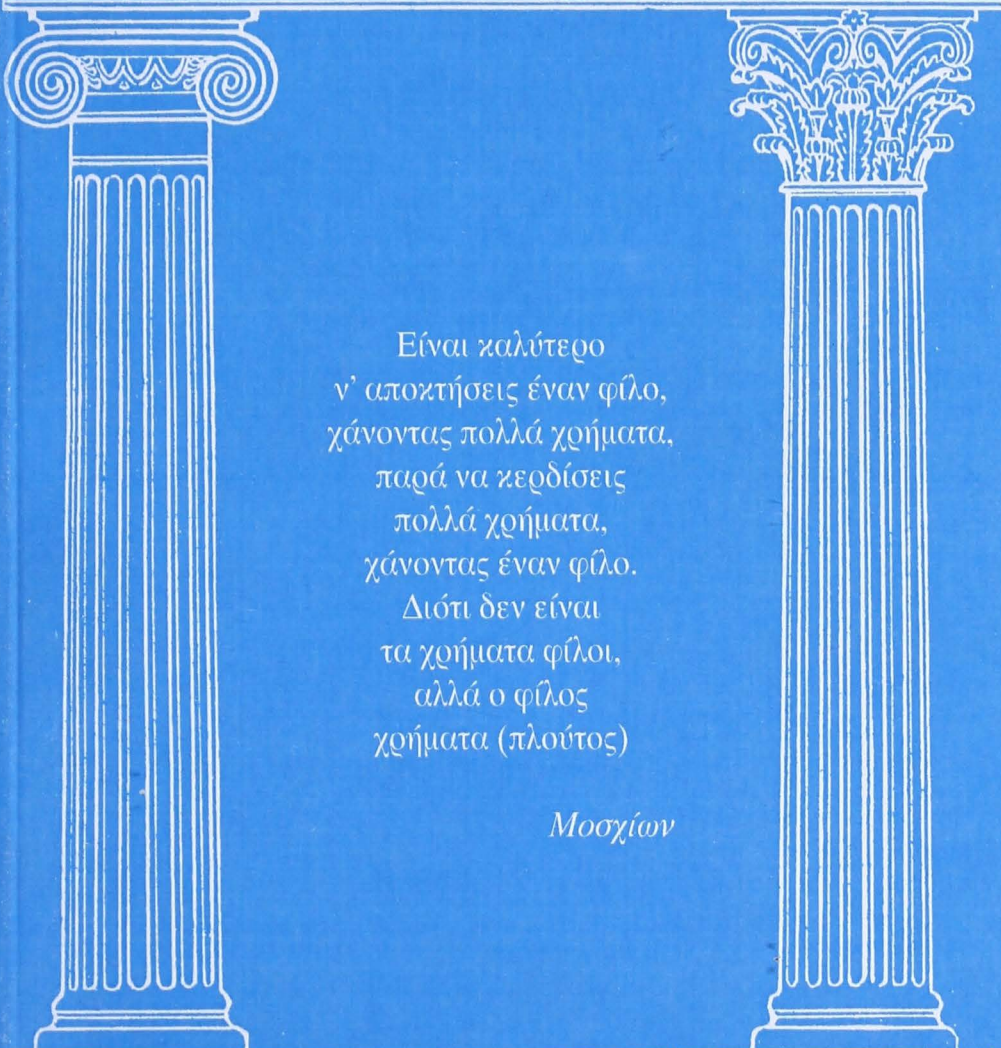

ΙΛΙΞΟΣ

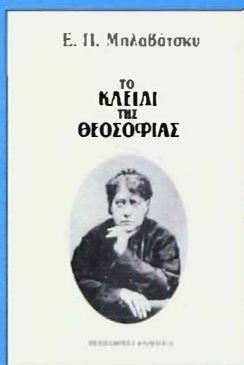
Είναι καλύτερο
ν' αποκτήσεις έναν φίλο,
χάνοντας πολλά χρήματα,
παρά να κερδίσεις
πολλά χρήματα,
χάνοντας έναν φίλο.

Διότι δεν είναι
τα χρήματα φίλοι,
αλλά ο φίλος
χρήματα (πλούτος)

Μοσχίων

**Κυκλοφόρησαν
οι νέες εκδόσεις των έργων
της ιδρύτριας της Θ.Ε.**

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ

**Η Φωνή της Σιγής
Το Κλειδί της Θεοσοφίας
Τα Πρώτα Βήματα στον Αποκρυφισμό**

Διατίθενται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία
και στα γραφεία της Θ.Ε. Βουκουρεστίου 25,
Τ.Τ. 106 71

Τηλ. + Fax. 210 3610961

Τηλ. 210 3620702

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Το Κλειδί της Θεοσοφίας 16€

Η Φωνή της Σιγής 8€

Τα Πρώτα Βήματα στον Αποκρυφισμό 8€

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Αττικής, Κωδικός:4311

Τηλ. 210 36.20.702 - 210 36.10.961 Fax: 210 36.10.961

www.theosophicalsociety.gr

email(περιοδικού): ilisos@theosophicalsociety.gr

email(Εταιρείας): info@theosophicalsociety.gr

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Εκδότης - Διευθυντής: Γεώργιος Σιβρηής

Επιμέλεια ύλης: Κρυσταλλία Ιωαννίδου, Ιφιγένεια Κασταμονίτη

Μεταφράσεις: Ιφιγένεια Κασταμονίτη

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2007, Τεύχος 268

Ο Εαυτός είναι ο κύριος του εαυτού. Ποιος άλλος μπορεί να είναι ο κύριος! Με τον εαυτό καλά υποταγμένο, ο άνθρωπος βρίσκει ένα δάσκαλο όσο λίγοι μπορούν να βρουν.

Ο βωμός επάνω στον οποίο προσφέρεται η θυσία είναι ο Άνθρωπος. Καύσιμα είναι ο ίδιος ο λόγος του, καπνός η αναπνοή του, φως η γλώσσα του, κάρβουνα οι οφθαλμοί του και σπίθες τα αυτιά του.

Έλενα Π. Μπλαβάτσου

(Βιβλίο Γενεθλίων, Κανόνων και Αξιωματών)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Σελ.

Γεώργιος Σιβρής: Η Ανθρωπότητα στη Δίνη του Παραλογισμού	3
Radha Burnier: Η Ουσία του Προσηλυτισμού	9
Άννη Μπέξαντ: Οι Τελετουργίες	15
Η ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ	19
Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ: Υπάρχει Ένας Δρόμος	24
Sir Edwin Arnold: Η Πλατύτερη Αγάπη	25
Αντώνιος Ανδριανόπουλος: Οι Αρχές του Ανθρωπισμού	28
Χαράλαμπος Μπάρακλης: Η Φιλία	32
Ιφιγένεια Κασταμονίτη: Θεοί και Θείες Μορφές	35
Κρυσταλλία Ιωαννίδου: Ουπανισάντ - Ιερά Ινδιζά Κείμενα	42
Manly Hall: Το Ανθρώπινο Σώμα ως Σύμβολο (Μέρος 1 ^ο)	44
ZEN	53
Βασίλειος Καραμαλίκης: Ο Κύκλος της Ανθρώπινης Ζωής(μέρος 3ον)	55
Ερμής Τρισμέγιστος: Η Αθανασία της ψυχής	60
Paulo Coelho: Αναζητώντας το Χαμένο Δρόμο	61

Με χαρά πληροφορούμε τους αναγνώστες μας ότι μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα της Θεοσοφικής Εταιρείας στην διεύθυνση:

www.theosophicalsociety.gr

Η ιστοσελίδα είναι γραμμένη σε δύο γλώσσες – Ελληνικά και Αγγλικά. Αν και βρίσκεται υπό κατασκευή, αρκετά τμήματά της είναι ήδη On Line. Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στη διεύθυνση

webmaster@theosophicalsociety.gr

ΘΕΟΣΟΦΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΝΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΟΓΙΣΜΟΥ

Γεώργιος Σιβιρής

Αν ρίξουμε μια προσεκτική ματιά γύρω μας, θα διαπιστώσουμε χωρίς αμφιβολία ότι όλος ο κόσμος που κατοικεί στον πλανήτη Γη, βρίσκεται σε μια πρωτοφανή αναταραχή. Το ακάθεκτο ρεύμα της σύγκρουσης και της αντιπαλότητας παρασύρει τους λαούς, σε όλες τις χώρες και σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, στη δίνη του παραλογισμού. Η βία, το μίσος, ο ανταγωνισμός, τα ζωώδη ένστικτα είναι τα δεσπόζοντα χαρακτηριστικά στη συμπεριφορά των ανθρώπων και των λαών. Με διάφορες προφάσεις και για ασήμαντους, πολλές φορές, λόγους οι άνθρωποι είτε ατομικά είτε ομαδικά δεν διστάζουν να αλληλοσπαραχθούν.

Η Παγκόσμια Πρόεδρος της Θεοσοφικής Εταιρείας κ. Radha Burnier, σε μια πρόσφατη ομιλία της, αναφέρθηκε στην κατάσταση που επικρατεί σήμερα στον κόσμο και επεσήμανε μεταξύ των άλλων και τα εξής:

«Στον κόσμο σήμερα δεσπόζει η αδικία διότι οι νέοι όπως και οι μεγάλοι, έχουν κάνει την ευχαρίστηση και το κέρδος κύριους σκοπούς της ζωής τους. Ο καταναλωτισμός ωθεί όλους στην αναζήτηση της ικανοποίησης των προσωπικών τους επιδιώξεων και όχι της γενικής ευημερίας. Η υιοθέτηση αυτής της ιδεολογίας έχει προάγει

την ανευθυνότητα παγκοσμίως σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής. Οι πράξεις βίας, τόσο από τα άτομα όσο και από τα έθνη, μερικές φαινομενικά ήπιες και άλλες δόλιες και ύπουλες, συνεχώς αυξάνονται και καταδεικνύουν ότι η αίσθηση της υπευθυνότητας είναι νεκρή ή πεθαίνει. Καθώς αυξάνεται η βία παγκοσμίως, ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου γένους, δηλαδή η ορθότητα του σκέπτεσθαι και του πράττειν, ελαττώνεται και αυτή.»

«Όταν ιδρύθηκε η Θεοσοφική Εταιρεία, διακηρύχθηκε με κάθε σαφήνεια ότι ο θεόσοφος θα πρέπει να είναι προετοιμασμένος για θυσία, φιλανθρωπία, αλτρουισμό και παγκοσμιότητα εγκαταλείποντας τον προσωπικό και ατομικόν ενδιαφέροντος τρόπο ζωής. Η άγνοια όμως που είναι ένα συνώνυμο της εγωιστικότητας, τυφλώνει τον άνθρωπο και τον κάνει να επιλέγει τον ανεύθυνο και λανθασμένο τρόπο ζωής».

Και ενώ λέγονται όλα αυτά, έρχονται στη δημοσιότητα ανατριχιαστικά στοιχεία για την έξαρση της βίας και της εγκληματικότητας στο χώρο της νεολαίας, στην κατά τα άλλα συντηρητική και φλεγματική κοινωνία της Αγγλίας. Η αστυνομία, μετά το φονικό αλληλο-μαχαίρωμα δύο νεαρών ηλικίας 15 χρόνων, παραδέχθηκε ότι στη χώρα τους δρουν συμμορίες ανηλίκων και ότι πρόσφατη δημοσκοπήση έδειξε πως το 40 % των νέων ηλικίας 11-16 ετών, φέρνουν μαζί τους μαχαίρια ακόμη και στο σχολείο. Το γεγονός αυτό μπορεί να συμβαίνει σε μια ευρωπαϊκή χώρα, μπορεί να αφορά αυτή τη στιγμή μόνο τους Άγγλους, θα πρέπει όμως να ανησυχεί και να προβληματίζει κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο διότι, όπως έλεγε ο Κρισναμιούρτι, εσωτερικά η ψυχική ροή είτε είναι κανείς Αμερικάνος είτε Ρώσος είτε Ινδός, είναι ίδια.

Η κίνηση όλων των ανθρώπινων πλασμάτων είναι παρόμοια. Όστε εμείς είμαστε ο κόσμος, και ο κόσμος είμαστε εμείς, πολύ βαθιά. Πράγμα που σημαίνει ότι, αυτό που συμβαίνει σήμερα στον «γείτονα» μπορεί να συμβεί αύριο σε εμάς, και πράγματι έτσι γίνεται. Την κατάσταση αυτή την εκμεταλλεύονται διάφοροι κοινωνικοί, θρησκευτικοί και πολιτικοί φορείς, προτείνοντας πρόχειρες λύσεις σε ένα οξύτατο πρόβλημα όπως είναι η ειρηνική συνύπαρξη του ανθρώπου. Στην πράξη όμως, κάνουν ό,τι μπορούν για να

οξύνουν περισσότερο την τεταμένη ατμόσφαιρα. Δημιουργούν και ενθαρρύνουν παραταξιακές συγκρούσεις και αντιθέσεις, ρίχνοντας λάδι στη φωτιά. Και το μικρόβιο της χωριστικότητας, που μόνο ως κατάρα μπορεί να χαρακτηριστεί, χωρίζει την κοινωνία σε αντίπαλα στρατόπεδα, δημιουργεί μια εμπόλεμη κατάσταση που μεταφέρεται και στο οικογενειακό περιβάλλον. Το ρεύμα από το οποίο συνοδεύεται αυτή η ασίγηστη ένταση είναι κυριολεκτικά ισοπεδωτικό, δυναμώνει τα ανθρώπινα πάθη και διεισδύει σαν δηλητήριο στις ψυχές των ανθρώπων. Μοιάζει με λοιμώδη επιδημική ασθένεια.

Ο Πλωτίνος, ο γνωστός Νεοπλατωνικός φιλόσοφος, τοποθετεί στον πρώτο βαθμό ευθύνης τους τυραννικούς και δημιουργικούς ηγέτες, που παρασύρουν τις αδύναμες ανθρώπινες ψυχές στο ρεύμα της ακολασίας, του οποίου οι ίδιοι είναι φορείς και εκφραστές, δίνοντας έτσι μια άλλη διάσταση στο όλο θέμα. Τα περίφημα αυτά αποκαλούμενα «χαρισματικά» άτομα, επειδή ξέρουν να παραπλανούν τον κόσμο, ο Κρίσναμούρτι τα κατατάσσει στην κατηγορία των μεγάλων καταστροφών, ενώ στον αντίποδα τούτων τοποθετεί τους μεγάλους δημιουργούς όπως είναι ο Χριστός, ο Βούδας κ.α. Είναι δε παρατηρημένο ότι οι πλατιές μάζες των ανθρώπων, λόγω της άγνοιας και των αδυναμιών τους παρασύρονται πολύ πιο εύκολα από τα λόγια των μεγάλων καταστροφών, παρά από τις λυτρωτικές παραινέσεις των εκάστοτε Σωτήρων της ανθρωπότητας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα και όχι μόνον, είναι η περίπτωση του Ιησού και του Βαραββά, όπου ο όχλος επέλεξε τον Βαραββά και καταδίκασε τον Ιησού.

Σήμερα δυστυχώς η ιστορία επαναλαμβάνεται και ακόμη κι αν ερχόταν ένας νέος Μεσσίας, οι άνθρωποι δύσκολα θα τον αναγνώριζαν και πολύ πιο πρόθυμα θα τον ακολουθούσαν. Η μεγάλη πλειονότητα των ανθρώπων είναι τόσο εύπιστοι και επιρρεπείς στα μεγάλα λόγια και τις ανεκπλήρωτες υποσχέσεις, ώστε να μη δείχνουν καμία διάθεση να υποβληθούν στις σωτήριες, κατά τα άλλα, θυσίες στις οποίες τους ζητούν να υποβληθούν οι μεγάλοι Πνευματικοί Διδάσκαλοι, που είναι οι μόνοι που γνωρίζουν τις αιτίες της κακοδαιμονίας αλλά και τις θεραπευτικές λύσεις για την

εξάλειψή τους. Εν αντιθέσει με τους μεγάλους δημαγωγούς που διαιρούν τους ανθρώπους, όταν τα θεία όντα εμφανίζονται στη γη έχουν ένα μόνο σκοπό. Να ενώσουν τους ανθρώπους σε ένα δεσμό αγάπης και φιλότητας. Εξ ου και το «αγαπάτε αλλήλους» και «ειρήνη υμίν» του Ιησού. Αντί της κατάρας που είναι η σύγκρουση και η χωριστικότητα, φέρνουν την ευλογία που είναι η συμφιλιώση και η ενότητα. Δεν συμβιβάζονται με τις συνήθειες του κόσμου και δεν τους κολακεύουν ούτε τους υπόσχονται υλικά αγαθά και επίγεια ευημερία. Με άλλα λόγια, δεν τους προσφέρουν την εύκολη και ευχάριστη λύση αλλά ζητούν από αυτούς να επιλέξουν τη δύσκολη και δυσάρεστη οδό, που είναι η θυσία των παθών και των επιθυμιών, καθότι:

«Στενή είναι η πύλη και τεθλιμμένη η οδός η άγουσα εις την ζωήν».

Πόσο μεγάλη είναι αλήθεια, η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών δρόμων, της σωτηρίας και της απώλειας. Ο μεν υπόσχεται την ικανοποίηση των επιθυμιών, ο δε ζητεί τη θυσία τους. Χάσμα μέγα χωρίζει τους δύο αυτούς δρόμους. Αλλά και πόσο συντριπτικά ωφελιμότερη είναι η πρόταση των πνευματικών οδηγών της ανθρωπότητας. Και αυτό διότι οι μεν αποβλέπουν στην ενδυνάμωση του εγωκεντρισμού του ανθρώπου, οι δε στην πλήρη εξάλειψη της εγωκεντρικής οντότητάς του. Και είναι προφανές ότι τα δεινά από τα οποία μαστίζεται η ανθρωπότητα εδώ και πολλές χιλιετηρίδες, έχουν τη ρίζα τους στην εγωκεντρική φύση του ανθρώπου. Όσο η φύση αυτή παραμένει ανέπαφη και κυβερνά τον άνθρωπο, η ανθρωπότητα θα παραδέρνει και θα στροβιλίζεται στον ολισθηρό και καταστρεπτικό κατήφορό της.

Ο Κρισναμούρτι λέει ότι η κοινωνία είναι δομημένη επάνω στο ανθρώπινο «εγώ», και ότι στην κοινωνία απεικονίζεται η εσωτερική κατάσταση των ανθρώπων, το εσωτερικό αυτό ρεύμα, εξ ου και υποστηρίζει ότι άνθρωπος και κοινωνία είναι ένα και το αυτό, σαν την άμπωτη και την παλίρροια. Γι' αυτό, λέει, και ο εκάστοτε Παγκόσμιος Διδάσκαλος αντιμετωπίζεται σαν εχθρός της κοινωνίας, διότι έρχεται να δυναμιτίσει τα σαθρά θεμέλιά της και να αλλάξει τη δομή της, να συντρίψει το κράτος του εχθρού, όπως αναφέρει και η Γραφή, ξεκινώντας από μια ριζική αλλαγή στην εσω-

τερική κατάσταση του ανθρώπου. Και επειδή κάτι τέτοιο είναι πολύ δύσκολο και οδυνηρό διότι συνεπάγεται τη θυσία του ίδιου του εαυτού μας και την κατεδάφιση του κοινωνικού οικοδομήματός του, ο άνθρωπος απορρίπτει τη δυσάρεστη αυτή για την υλική προσωπικότητα ιδέα, διατηρώντας το χωριστικό τοίχο. Προτιμάει, όπως λέει ο Παράκελσος, να διαιωνίζεται σαν ένα σκεπτόμενο ζώο νομίζοντας ότι θα μπορεί να το κάνει αυτό επ' άπειρον. Άλλες όμως είναι οι βουλές των ανθρώπων και άλλα ο θεός κελεύει. Και τούτο διότι κατά τον εσωτερισμό, ο θεός έχει για τους ανθρώπους ένα σχέδιο που είναι η εξέλιξη. Όπως δε επισημαίνει ο Κρισναμούρτι, η εξέλιξη αυτή περνάει μέσα από το θάνατο του εγώ, διότι το εγώ δεν εξελίσσεται. Παραμένει εσαεί το ίδιο απολίθωμα, το ίδιο σύμπτωμα ή, όπως το αποκαλεί ο Πλάτων, «μίασμα». Παρομοιάζεται από τον Κρισναμούρτι με ένα ζωύφιο που πρέπει να θανατωθεί ανηλεώς.

Η πολύ διατυμπανισμένη διανοητική μας καλλιέργεια είναι μια ψευδαίσθηση, και τούτο διότι το «εγώ» είναι αυτό που ο Πλάτων ονομάζει «μη ον», ένα τερατώδες δημιούργημα της υλικής σκέψης που ουσιαστικά δεν έχει προοπτική επιβίωσης και το τέλος του είναι προδιαγεγραμμένο. Αποτελείται από μορφές σκέψεις που ονομάζονται και κελύφη, και δεν έχει καμία σχέση με τον πραγματικό άνθρωπο. Γι' αυτό, στα «Πόδια του Διδασκάλου» υπάρχει η εξής διδαχή:

«Μη κάνεις το λάθος να παίρνεις τα σώματά σου για τον εαυτό σου. Ούτε το φυσικό σώμα, ούτε το αστρικό ούτε το νοητικό. Διότι εσύ είσαι θεός και θέλεις μόνο ό,τι θέλει ο θεός και όχι τα σώματά σου»

Αυτά τα τρία σώματα συνθέτουν την λεγόμενη υλική προσωπικότητα, το θνητό άνθρωπο, ενώ ο θεός εαυτός μας είναι το αθάνατο στοιχείο μέσα μας. Και όπως αναφέρεται στη «Φωνή της Σιγής», πρέπει να πεθάνει κανείς σαν υλική προσωπικότητα για να ζήσει σαν πνευματική ατομικότητα. Ο δρόμος προς τη θέωση είναι ένας και περνάει από τον λεγόμενο μνητικό θάνατο. Διότι, όπως λέει και ο Κρισναμούρτι, χωρίς θάνατο δεν υπάρχει αναγέννηση, και ο θάνατος του παλαιού (που είναι το «εγώ») είναι η αθανασία του νέου.

Σήμερα, το ρεύμα της άρνησης που έρχεται από το αστρικό πεδίο βρίσκεται σε όλη του τη δόξα και το μεγαλείο και οι εκπρόσωποί του είναι πολλοί. Ζούμε κυριολεκτικά σε ένα πνευματικό χειμώνα και πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν ότι βρισκόμαστε στην καρδιά ενός νέου Μεσαίωνα. Οι άνθρωποι έχουν απομακρυνθεί από το πνευματικό φως και έχουν προσκολληθεί στο βαθύ σκοτάδι της πλάνης. Λίγοι όπως πάντα, είναι εκείνοι που αναζητούν την αλήθεια ή τον Θεό, όπως υποστηρίζει ο Κρισναμούρτι.

Στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι άνθρωποι, εκλαμβάνουν τα κατώτερα σώματά τους για τον πραγματικό εαυτό τους και δεν επιδίδονται στο έργο της αυτογνωσίας και στην μελέτη των ιερών κειμένων που αποβλέπουν στην αφύπνιση της αληθινής θείας υπόστασής τους, θεωρώντας το ψεύτικο για αληθινό. Αρνούνται να δεχθούν ότι υπάρχει κι ένας άλλος δρόμος για να βγουν από το τραγικό αδιέξοδο, ο δρόμος που υποδεικνύουν τα ιερά κείμενα και η θεοσοφική διδασκαλία. Από αυτή τη διαστρέβλωση, από αυτή την άρνηση δημιουργείται το όλο πρόβλημα που μαστίζει την ανθρωπότητα εδώ και πολλές χιλιετίδες.

Ο σημερινός άνθρωπος αρχίζει να κατανοεί ότι δεν μπορεί να βρει τη μόνιμη ευτυχία επιδιώκοντας τις ηδονές, τις τιμές και τον πλούτο αλλά με το να αφοσιωθεί στην εξυπηρέτηση των άλλων, ζητώντας να βοηθήσει τους δυστυχισμένους, να διδάξει τους αμαθείς, να απελευθερώσει τους τυραννισμένους, να ανακουφίσει τους πόνους εκείνων που υποφέρουν.

Οι πλάνες του εγκεφάλου μπορούν να επανορθωθούν γρήγορα, σχεδόν στιγμιαία, αλλά η διάπλωση χαρακτήρα που να αποτελείται από ηρωισμό, αφοσίωση και πνεύμα θυσίας, είναι αποτέλεσμα μακράς εργασίας και απαιτεί πολλούς βίους με συνεχή προσπάθεια.

Άννη Μπέζαντ (Προς τη Μύηση)

Η ΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΗΛΥΤΙΣΜΟΥ

Radha Burnier

Με το πέρασμα των χρόνων, όλες οι θρησκείες γνωρίζουν μια παρακμή. Η αρχική διδασκαλία τους, που παραδόθηκε μέσω ενός απεσταλμένου της Μεγάλης Αδελφότητας των Σοφών και των Αγίων Όντων οι οποίοι οδηγούν το πεπρωμένο των ανθρώπων, μετατρέπεται σε συμβατική θρησκευολογία που χρησιμοποιείται κυρίως για την εγκαθίδρυση θρησκευτικών προκαταλήψεων και δογματισμού, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει στα ιερατεία να διατηρούν την αυθεντία. Με τον τρόπο αυτό, η ουσιαστική έννοια ιδεών όπως είναι η εσωτερική αλλαγή, έχει συμπιεστεί και μεταβληθεί σε εργαλείο πολιτικού και θρησκευτικού φανατισμού.

Ανάμεσα στις θρησκείες δημιουργούνται άγριες αντιπαράθεσεις εξαιτίας της παρερμηνείας του αληθινού προσηλυτισμού. Οι λαοί εξαναγκάζονται να αλλαξοπιστήσουν κατόπιν κυριαρχίας δια πολέμου ή άλλης επιβολής, ή μέσω δωροδοκίας και άλλων πειστικών μεθόδων. Πολύ σπάνια αλλάζουν από τη μια θρησκευτική πίστη στην άλλη με τη θέλησή τους, ή επειδή μόνοι τους πείθονται και προτιμούν μια διαφορετική διδασκαλία και παρουσίαση θρησκευτικών ιδεών και μεθόδων πνευματικής ζωής. Οι φανατικοί, όχι μόνο προσπαθούν να προσηλυτίσουν τους υπόλοιπους αλλά επιπλέον, αντιτίθενται έντονα στην πιθανότητα της εθελοντικής αλλαγής ενός ατόμου από τη δική του θρησκεία σε μια άλλη. Έτσι, αρνούνται την προσωπική ελευθερία του ανθρώπου είτε να παραμείνει πιστός στη δική του θρησκεία είτε να επιλέξει μια άλλη που προτιμάει περισσότερο.

Στην Ινδία, πολλούς αιώνες πριν, μεγάλος αριθμός ατόμων προσηλυτίστηκε στο Μουσουλμανισμό από λαούς κατακτητές, που είτε τους ανάγκαζαν να πληρώνουν υπέρογκους φόρους αν δεν αλλαξοπιστούσαν είτε τους εκφόβιζαν με διάφορους τρόπους. Αργότερα, οι χριστιανοί ιεραπόστολοι προσηλίτισαν φτωχούς ανθρώπους από τις χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις, δίδοντάς τους υποσχέσεις για οικονομικά οφέλη και απαλλαγή από την αδικία του διαχωρισμού των τάξεων. Σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν υπήρχε πραγματική αλλαγή πίστης από καρδιάς ούτε κατανόηση των διδασκαλιών της νέας θρησκείας.

Αρκετό φως στην έννοια του αληθινού προσηλυτισμού μάς παρέχει το έργο ενός Σούφι δασκάλου, του Sheikh Sharfuddin Maneri, που έζησε στη ΒΑ Ινδία κατά το δεύτερο μισό του 14ου αιώνα. Είναι η αγγλική μετάφραση τμημάτων από επιστολές του που γράφθηκαν αρχικά στην Περσική γλώσσα. Η Άννη Μπέζαντ συνιστούσε τη μελέτη αυτών των επιστολών λέγοντας:

«Τις διαπερνά εξολοκλήρου το θεοσοφικό πνεύμα – που είναι το ίδιο σε κάθε εποχή – και όσοι διαβάσουν τις πρακτικές οδηγίες που περιέχονται στο κείμενό τους, ή τις νύξεις που εγκυμονούν γνώση και τα σοφά τους λόγια, θα νιώσουν ότι βρίσκονται στην παρουσία ενός Διδασκάλου ο οποίος απέκτησε την Ύψιστη Σοφία».

Σε μια περιληπτική έκδοση αυτού του έργου, ο Sheikh Sharfuddin επισημαίνει ότι προσηλυτισμός – ή *taubah* στην Περσική γλώσσα – κυριολεκτικά σημαίνει «επιστροφή». Η ερμηνεία αυτή φαίνεται να συμβαδίζει σε μεγάλο βαθμό με την Ινδουιστική αντίληψη της *nivrtti*, ή Ατραπό της Επιστροφής, που υποδηλώνει την επιστροφή από την κοσμικότητα και τον υλισμό (*pravrtti*) προς την Αιώνια και Αφθαρτή Πηγή όλης της ύπαρξης. Παρόμοια είναι η ερμηνεία της παραβολής του Άσωτου Υιού, που επιστρέφει στον οίκο του Πατέρα του μετά από πολλές περιπλανήσεις στον κόσμο.

Η επιστροφή στο Θείον λαμβάνει διαφορετικές όψεις και συμβαίνει σε διαφορετικό βαθμό, ανάλογα με το επίπεδο της πνευματικής εξέλιξης των προσκυνητών που αναλαμβάνουν να βαδίσουν στο σκληρό «ανοδικό» μονοπάτι. Θα πρέπει να θυμηθούμε εδώ την Ινδουιστική διδασκαλία των επιπέδων της πνευματικής αξιο-

λόγησης (adhikari-bheda). Ορισμένοι άνθρωποι ξεκινούν το πνευματικό ταξίδι τους επειδή φοβούνται τις συνέπειες της μετά το θάνατο ζωής εξαιτίας των αμαρτημάτων και των ολισθημάτων που διέπραξαν με τη θέλησή τους, ή ενόσω βρισκόταν σε κατάσταση διανοητικής ανοησίας και άγνοιας (Avidya). Αυτοί ακολουθούν πιστά τις τυπικές οδηγίες της θρησκείας τους αλλά η πνευματική ζωή δεν επιτυγχάνεται με την απλή επανάληψη των προσευχών και τον εκκλησιασμό στις χριστιανικές εκκλησίες ή τα τεμένη ή ναούς άλλων θρησκειών. Ούτε έρχεται επειδή ο φόβος για τα μελλούμενα της μετά το θάνατο ζωής αναγκάζει έναν άνθρωπο να υποθετήσει εξωτερικούς συμβολισμούς και πρακτικές, όπως είναι η ένδυση με το ιερατικό ράσο ή το ξύρισμα της κεφαλής.

Ο αληθινός προσκυνητής στρέφεται προς τα έσω και απομακρύνεται από καθετί που ανήκει στον εξωτερικό κόσμο και κάθε απόλαυση αυτού ή του άλλου κόσμου, διότι αντιλαμβάνεται την ασημαντότητά τους και την παροδικότητά τους. Αυτή η απομάκρυνση από τις αμέτρητες ψευδαισθήσεις του κόσμου της πλάνης (maya) μπορεί να διαρκέσει πολλές διαδοχικές ενσαρκώσεις. Η σταθερότητα είναι κάτι πολύ δύσκολο να επιτευχθεί στα πρώιμα στάδια της πνευματικής πορείας, και όπως διαβάζουμε σ' ένα Ισλαμικό κείμενο:

«Επέστρεψα εβδομήντα φορές και κάθε φορά απέτυχα. Αλλά η εβδομηκοστή πρώτη επιστροφή μου αποδείχθηκε γεμάτη σταθερότητα και έτσι δεν απέτυχα».

Θα πρέπει να θυμηθούμε επίσης τη συμβουλή που έδωσε ένας από τους Μαχάτμας στον συνταγματάρχη Χ.Σ. Όλκοτ:

«Προσπάθησε, προσπάθησε, προσπάθησε!»

Μια διαφωτιστική δήλωση στο παραπάνω κείμενο για τον αληθινό προσηλυτισμό, υπογραμμίζει ότι ο συνήθης άνθρωπος απομακρύνεται από τα αμαρτήματα αλλά οι Εκλεκτοί, οφείλουν να απομακρύνονται από την απροσεξία. Το κυνήγι της υλικής, συναισθηματικής και διανοητικής απόλαυσης και ικανοποίησης, κάνει τον άνθρωπο να λησμονήσει την ορθή κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθείσει ώστε να επιτύχει την πνευματική γνώση και αρετή. Όλες οι αμαρτωλές πράξεις είναι αποτέλεσμα τύφλωσης των δυ-

νάμεων αντίληψης εξαιτίας της επαφής τους με την ύλη, που κάνει τα αντικείμενα και τα γεγονότα να λάμπουν και να εμφανίζονται ελκυστικά για κάποιο διάστημα. Η προσεκτικότητα είναι εκείνο το είδος της προσοχής, που διαλύει την ψευδαίσθηση και δείχνει ότι η εξωτερική εμφάνιση των πραγμάτων δεν είναι αληθινή. Το έργο Dhammapada περιλαμβάνει ένα ολόκληρο κεφάλαιο όπου πραγματεύεται το ζήτημα της απροσεξίας και της επιμελούς προσοχής ή προσεκτικότητας. Επιπλέον, η απόκτηση της σωστής μνήμης είναι ουσιαστικής σημασίας, διότι οδηγεί τον προσκυνητή στην επιλογή της ορθής κατεύθυνσης στην πορεία του. Η σωστή μνήμη αποτελεί ανάμνηση – αν και αμυδρή – της Πηγής ή του οίκου του Πατρός.

Αναφέρονται δύο απόψεις σχετικά με την taubah, δηλαδή το μόνο προσηλυτισμό που έχει σημασία. Η μια άποψη μιλά για ενθύμηση των περασμένων ενσάρκώσεων και μεταμέλεια του ανθρώπου. Η άλλη υπερασπίζεται την απάλειψη κάθε ανάμνησης του παρελθόντος από την καρδιά του ανθρώπου έως ότου καθαρθεί απολύτως, σαν να μην υπήρχαν ποτέ άλλες ενσάρκώσεις. Η συνείδηση του προσκυνητή τότε ανανεώνεται πνευματικά σε κάθε νέα ενσάρκωση, και καμία εντύπωση από το παρελθόν δεν τον αγγίζει.

Μετά από μια μακριά περίοδο δουλείας στην ψευδαισθητική έλξη του υλικού κόσμου, ο άνθρωπος θα πρέπει να πάρει τη σωστή στροφή με αποφασιστικότητα. Σ' ένα άρθρο του, ο Ricardo Lindman υποστηρίζει ότι κανένα ανθρώπινο πεπρωμένο δεν είναι εξολοκλήρου προκαθορισμένο. Φυσικά, τα αποτελέσματα είναι απόρροια των αιτίων, και αυτή είναι η ουσία του καρμικού νόμου. Αλλά προτού τα αίτια μετατραπούν σε αποτελέσματα, υπεισέρχονται και άλλοι παράγοντες που μπορεί να αλλάξουν την πορεία της ζωής ενός ατόμου. Στην περίπτωση π.χ. των διδύμων που μεγαλώνουν σε παρόμοιες συνθήκες περιβάλλοντος, αν ο ένας εξ αυτών ενεργήσει με ένα ιδιαίτερο τρόπο, οι εξωτερικές συνθήκες ζωής δεν θα παραμένουν πλέον όμοιες μεταξύ τους.

Η πρωτοβουλία αποτελεί πάντα το ατομικό δικαίωμα κάθε ανθρώπου και, παρότι το πνευματικό μονοπάτι είναι ανοδικό, ο προσκυνητής που διαθέτει ισχυρή αποφασιστικότητα, θα υπερπηδήσει

με σταθερότητα όλα τα εμπόδια που υψώνονται στο δρόμο του. Η ανθρώπινη ζωή είναι ταραχώδης επειδή μόνο σ' αυτό το εξελικτικό στάδιο (το ανθρώπινο βασίλειο) μπορεί ο θείος άνθρωπος να καταστρέψει τον ζωώδη άνθρωπο. Προσηλυτισμός επομένως σημαίνει παραίτηση από τις άλογες, αμαρτωλές και άτακτες ροπές μας, γεγονός που επιτρέπει την ανάπτυξή μας σε ανιδιοτελείς, άγιους ανθρώπους γεμάτους αλτρουισμό. Το κείμενο του Σούφι δασκάλου λέει:

«Όταν ο μαθητής αποστρέφεται τη φύση του, αποκτά μια άλλη. Αυτό δεν σημαίνει ότι γίνεται ένας άλλος άνθρωπος αλλά ότι αλλάζει ποιοτικά. Τότε εκδηλώνεται η ειρήνη, η πίστη και η καθαρή ηθική κατεύθυνση (iman), οι αρετές που απαλείφουν τη χωριστικότητα και οδηγούν στην ενότητα»

Το ερώτημα που του θέτουν έχει ως εξής:

«Όσο διάστημα δεν γίνεται κανείς Μουσουλμάνος εσωτερικά, πώς μπορεί να μην γίνει τέτοιος απλώς και μόνο από εξωτερική άποψη;»

Τα ίδιο ερώτημα αφορά τους Χριστιανούς, τους Εβραίους, τους Ινδουιστές ή τους Βουδιστές. Ο αληθινός προσηλυτισμός είναι μεταμόρφωση που λαμβάνει χώρα στη συνείδηση. Δεν είναι απλώς μια βάπτιση ή κάποιου άλλου είδους εξωτερική θρησκευτική πράξη. Η συμβατική πίστη και η υπηρεσία των χειλιών μπορούν να συγκριθούν μόνο με τους αδύναμους και τους ανόητους ανθρώπους, αλλά δρόμος της επιστροφής απαιτεί από τον προσκυνητή να βαδίζει δίχως κίνητρα, δίχως ερωτήσεις, και δίχως την επιθυμία της ανταμοιβής.

Διότι όπως διαβάζουμε στο «Φως στην Ατραπό», δεν υπάρχει άλλη θεραπεία για την επιθυμία ούτε για την αγάπη της ανταμοιβής ούτε για τη φιλοδοξία, εκτός από την προσήλωση της όρασης και της ακοής του προσκυνητή στο αόρατο και το άηχο, και στο Αιώνιο.

(Από το περιοδικό Theosophist, Νοέμβριος 2006)

**Σκότωσε τη φιλοδοξία
Σκότωσε την επιθυμία της ζωής
Σκότωσε την επιθυμία της άνεσης**

Η φιλοδοξία είναι η πρώτη κατάρρα... Στην πιο απλή μορφή της είναι η επιδίωξη κάποιας ανταμοιβής... Τα αποτελέσματα που φέρνει καταλήγουν σε σκόνη και θάνατο...

Ζήτησε μέσα στην καρδιά σου τη ρίζα που απλώνει αυτό το φυτό του κακού και κατάστρεψε την... Μονάχα ο δυνατός μπορεί να την καταστρέψει...

Εκείνος που θέλει να μπει στην Ατραπό της Δύναμης, πρέπει να ξεριζώσει το φυτό από την καρδιά του. Και τότε η καρδιά θα ματώσει και όλη η ζωή του ανθρώπου θα μοιάζει να έχει τελείως διαλυθεί...

Μπορεί να σου παρουσιαστεί από το πρώτο σκαλοπάτι της επικίνδυνης σκάλας που οδηγεί στην Ατραπό της Ζωής, ή μπορεί να αργήσει και να σου παρουσιαστεί στο τελευταίο. Αλλά να θυμάσαι εσύ που είσαι Μαθητής, ότι οφείλεις να αντιμετωπίσεις αυτή τη δοκιμασία και συγκέντρωσε σ' αυτή σου την προσπάθεια όλη την ενεργητικότητα της ψυχής σου.

Να μη ζεις ούτε στο παρόν, ούτε στο μέλλον αλλά στο Αιώνιο όπου αυτό το γιγαντιαίο αγριόχορτο δεν μπορεί να ευδοκιμήσει. Για να σβήσει αυτή η κηλίδα της ύπαρξης, χρειάζεται ακριβώς η ατιμόσφαιρα της σκέψης του Αιωνίου.

ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΑΤΡΑΠΟ

ΟΙ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ

Άννη Μπέζαντ

«Πρέπει να μάθεις πως οι τελετουργίες δεν είναι απαραίτητες. Διότι αλλιώς, θα νομίζεις τον εαυτό σου κάπως καλύτερο από εκείνους που δεν συμμετέχουν σ' αυτές. Εντούτοις, δεν πρέπει να καταδικάζεις άλλους που είναι ακόμη προσκολλημένοι σε τελετουργίες. Ας κάνουν ό,τι θέλουν, αρκεί να μην ανακατεύονται με σένα που γνωρίζεις την αλήθεια. Δεν πρέπει να προσπαθούν να σε ξαναφέρουν με τη βία στο σημείο που το έχεις πια ξεπεράσει. Να είσαι συγκαταβατικός για όλα, να είσαι για όλα ανεκτικός και καλός.»

«Τώρα που τα μάτια σου είναι ανοικτά, μερικές από τις παλιές σου πεποιθήσεις, οι παλιές σου τελετουργίες, μπορεί να σου φαίνονται παράλογες. Μπορεί και να είναι παράλογες. Εντούτοις, μολονότι δεν μπορείς πια να συμμετέχεις σ' αυτές, σεβάσου τις για χάρη των αγαθών αυτών ανθρώπων για τους οποίους έχουν σημασία. Αυτές οι τελετουργίες έχουν ακόμη το σκοπό τους, τη χρησιμότητά τους. Είναι όπως εκείνες οι διπλές γραμμές που σε οδηγούσαν, όταν ήσουν παιδί, να γράφεις ίσια και κανονικά ώσπου έμαθες να γράφεις πολύ καλύτερα και ευκολότερα χωρίς αυτές. Υπήρξε καιρός που σου χρειαζόταν. Αλλά τώρα πέρασε αυτός ο καιρός.»

Κρισναμούρτι – «Στα Πόδια του Διδασκάλου»

Οι τελετουργίες δεν είναι απαραίτητες – μας λέγει ο Διδάσκαλος. Όλες οι θρησκείες αποδέχονται την αλήθεια αυτή. Στην Ινδία, ο πλέον ανώτερος, ο πλέον σεβαστός από τους ανθρώπους είναι ο Σανυάζι που δεν τελεί καμία τελετουργία. Κόβει και απορρίπτει το ιερό νήμα που προλίκου ακόμη αποτελούσε ό,τι πολυτιμότερο είχε, διότι το έλαβε την ημέρα που ως νέος μνηήθηκε στην τάξη του και το έφερε επάνω του καθ' όλο το βίο του ως το ιερότε-

ρο των συμβόλων – μέχρι τη στιγμή που έγινε ο Σαννιάζι. Οι τελετουργίες είναι αναγκαίες εφόσον ο άνθρωπος δεν έχει φθάσει στην κατανόηση και την αληθινή γνώση, όταν ευνοούν την ανάπτυξη των αγαθών αισθημάτων εντός του, την ηρεμία του νου και τις ευγενείς τάσεις. Η μεγάλη πλειοψηφία των ανθρώπων, πολύ λίγο ακόμη ανεπτυγμένη, έχει ανάγκη από κάθε είδους συνδρομή. Κανείς, συνεπώς, σφόδρα δεν καταδικάζει τις τελετουργίες, ακόμη κι αν δεν του είναι αναγκαίες.

«Ο σοφός ας μην μπερδεύει το νου των αδαών που είναι προσκολλημένοι στη δράση αλλά συμπράττοντας μάλιστα, ας οδηγεί και άλλους στην ορθή δράση.»

Μπαγκαβάτ Γκιτά, κεφ.3 26,
(μετ. Δημ. Γαλανού)

Το νήπιο, όταν μαθαίνει να βαδίζει, στηρίζεται σε καθετί στερεό για να βοηθηθεί να παραμείνει όρθιο. Σ' ένα κάθισμα, στο πόδι του τραπεζιού ή τον τοίχο. Ομοίως οι τελετουργίες είναι υποστηρίγματα που προσορίζονται για τον πολύ αδύνατο άνθρωπο, που δεν δύνатаι ακόμη να στηριχθεί μόνος του. Στη βαθμιαία πρόοδο του ανθρώπου ανταποκρίνονται τελετουργίες λεπτότερες, ωραιότερες και συμβολικότερες. Τέλος, φθάνει η στιγμή που δεν του είναι αναγκαίες πλέον και τότε τις απαρνείται. Για να μην τελεί τις τελετουργίες, πρέπει να είναι κανείς ή ανώτερος ή υποδεέστερος.

Η ευθύνη της εκλογής της στιγμής για την εγκατάλειψη των τελετουργιών δεν διαμοιράζεται με κανένα. Στον καθένα απόκειται να αποφασίσει για τον εαυτό του. Κανείς δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη να υποδείξει σε κάποιον τη στιγμή που πρέπει να γίνει ένας Γιόγκι. Το ίδιο συμβαίνει και με τις τελετουργίες. Ουδείς πρέπει να επικρίνει κάποιον που αποφάσισε να τις εγκαταλείψει ή που προτιμά να τις ακολουθεί ακόμη. Μερικές φορές μάλιστα, ορισμένοι που δεν έχουν πλέον ανάγκη, εξακολουθούν να τις τηρούν λόγω της θέσης που κατέχουν στην κοινωνία. Δεν πρέπει να μεμφόμαστε ούτε όσους μετέχουν σε αυτές ούτε όσους απέχουν.

Οι τελετουργίες περιέχουν συγχρόνως κίνδυνο και βοήθεια. Ο αρχαίος Ινδουισμός απαγόρευε ρητά να εκφέρονται εν μέσω του πλήθους ορισμένα ιερά χωρία, όχι για να στερήσουν από τους αν-

θρώπους κάποιο πλεονέκτημα αλλά για να αποφύγουν το κακό που μπορούσαν να προξενήσουν σε μερικούς ανθρώπους ορισμένες δονήσεις. Ιδού γιατί ο Μανού έθεσε ως νόμο ότι στις τελετουργίες της Σράττχα μπορούσαν να μετέχουν μόνο οι εκπαιδευμένοι και ενάρετοι Βραχμάνοι. Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ συμβούλευε τους σπουδαστές του αποκρυφισμού να μην αναμιγνύονται με τον όχλο, εκτός εάν διατελούσαν σε πλήρη συμπάθεια μαζί του. Και αυτό, όχι απλώς λόγω του προξενούμενου αποτελέσματος στην αύρα τους αλλά επίσης, διότι η επίδρασή τους στους άλλους θα μπορούσε να προξενήσει περισσότερο κακό παρά καλό. Σε παρόμοιες περιπτώσεις, ένα άτομο προειδοποιημένο θα κρίνει ότι είναι προτιμότερο να μη μετάσχει καθόλου σε ορισμένου είδους τελετουργίες ενώ ένα άλλο, που δεν γνωρίζει να απαγγέλλει κατά τρόπο που να θέτει σε ενέργεια την πραγματικά ενυπάρχουσα δύναμη στις προφερόμενες λέξεις, μπορεί να παρίσταται άνευ συνεπειών για τους υπόλοιπους παρευρισκόμενους.

Όσο προχωρούμε σε ηλικία και γνώσεις, ορισμένα πράγματα στα οποία πιστεύαμε κατά το παρελθόν προσλαμβάνουν τώρα αναπόφευκτα απίθανη όψη, ίσως δε και άτοπη. Εντούτοις πρέπει ακόμη να προσβλέπουμε προς αυτά με καλοκαγαθία και συμπάθεια, όπως παρατηρούμε ένα μικρό κορίτσι που παίζει με μια κούκλα φτιαγμένη από κουρέλια. Από μια άποψη, η πράξη της αυτή είναι αρκετά κωμική αλλά της προσφέρει μεγάλη υπηρεσία διότι αναπτύσσει στο κορίτσι το μητρικό ένστικτο. Δεν βλέπει τα κουρέλια, βλέπει ένα βρέφος. Θωπεύει και περιποιείται το φανταστικό της τέκνο και έτσι διδάσκεται την τρυφερότητα και τη μητρική προστασία, τη φροντίδα προς τα ασθενή και ανυπεράσπιστα πλάσματα. Έτσι, όταν μειδιούμε βλέποντας το μικρό κορίτσι, το κάνουμε με πολύ τρυφερότητα και γλυκύτητα. Το ίδιο συμβαίνει και με τις πεποιθήσεις μας και με τις τελετουργίες μας του παρελθόντος. Κατέχουν τη θέση τους στη ζωή μας και απέδωσαν την ωφελιμότητά τους.

Μια άγρια φυλή τελεί τελετουργίες που μας φαίνονται κυριολεκτικά άτοπες. Βλέπουμε – πράγμα πολύ συνηθισμένο στην Ινδία – να δένουν ένα κομμάτι ύφασμα σε ένα δένδρο του χωριού ως είδος προσφοράς. Ας μην περιφρονούμε τον αφελή τρόπο με τον

οποίο εξωτερικεύεται η ευλάβεια του άγριου ή του χωρικού, αλλά ας αποβλέψουμε στο εμπνέον αίσθημα. Οι ευτελείς προσφορές τους μπορεί να έχουν γι' αυτούς την ίδια σπουδαιότητα που έχουν για εμάς τα πολυτιμότερα δώρα. Οι εξωτερικές προσφορές ποτέ δεν είναι αναγκαίες. Η μόνη αποδεκτή προσφορά είναι η προσφορά της καρδιάς, έστω και όταν συνοδεύεται από το πτωχότερο δώρο που γίνεται αποδεκτό. Έτσι, λέγεται στην Μπαγκαβάτ Γκιτά:

«Όποιος κι αν Μου προσφέρει ένα φύλλο, ένα άνθος, έναν καρπό ή ένα κύπελλο νερό με αγνή αφοσίωση, το δέχομαι σαν μια ευσεβή προσφορά από μια αγνή καρδιά».

(Κεφ. 9, 26)

Θα ήταν σκληρό και ελάχιστο αδελφικό να αποθαρρύνουμε την άσκηση των τελετουργιών. Για παράδειγμα, να αποσπάσουμε από το δένδρο το κουρέλι της προσφοράς, όπως συχνά γίνεται. Αυτό θα καταδείκνυε ότι δεν υπάρχει καθόλου μέσα μας το αίσθημα της ενότητας.

(Πηγή: «Η Ατραπός του Αποκριφισμού»)

Η ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

«Άφησε την ψυχή σου να στήνει πρόθυμο αντί σε κάθε κραυγή
πόνου, όπως γυμνώνει την καρδιά του ο Λωτός για να ρουφήξει
τον πρωινό ήλιο»

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΣΙΓΗΣ

*(Ομιλία του Προέδρου της Θεοσοφικής Εταιρείας εν Ελλάδι
κ. Γεωργίου Σιβρής, στη γιορτή του Λευκού Λωτού)*

Στις 8 Μαΐου κάθε χρόνο, εορτάζεται από τους απανταχού θεόσοφους η Ημέρα του Λευκού Λωτού (8 –5 –1891) στη μνήμη της ιδρύτριας της Θεοσοφικής Εταιρείας, Έλενας Π. Μπλαβάτσκι. Για εμάς τους θεόσοφους, η ημέρα αυτή είναι πολύ σημαντική διότι μας δίνεται η ευκαιρία να αναφερθούμε για μία ακόμη φορά στο πρόσωπο της μεγάλης εκείνης γυναίκας, η οποία εξελέγη από τους Διδασκάλους της Σοφίας για να ιδρύσει, μαζί με τον συνταγματάρχη Χ. Σ. Όλκοττ, τη Θεοσοφική Εταιρεία. Η ίδρυση του πνευματικού αυτού οργανισμού υπήρξε ένα μεγάλο γεγονός και ωφέλησε απλώς την ανθρωπότητα. Δεν ήταν απλώς η απόφαση μιας ομάδας ανθρώπων να συστήσουν μια οργάνωση, αλλά η πρωτοβουλία του πνευματικού κόσμου να δράσει στην ανθρώπινη κοινωνία και να δώσει μια νέα ώθηση στο Θείο Σχέδιο της εξέλιξης.

Είναι πολύ βαριά η υποθήκη που άφησε σε εμάς η Έλενα Μπλαβάτσκι. Έβαλε πολύ ψηλά τον πήχη για το θεοσοφικό έργο και έθεσε πολύ μεγάλους στόχους για εμάς. Για εκείνη, το να γίνει κανείς ένας αληθινός θεόσοφος ισοδυναμούσε με ένα εσωτερικό άθλο αντίστοιχο, αναλογικά, με εκείνους των ηρώων της αρχαιότητας. Στο «Κλειδί της Θεοσοφίας», από τη μελέτη του οποίου πολλά έχουμε να διδαχτούμε, η Έλενα Μπλαβάτσκι δίνει πολλές απαντήσεις ως προς το σκοπό της ίδρυσης της Θ. Ε., το πνευματικό της υπόβαθρο και τη διδασκαλία της. Κάνει επίσης μια πολύ ενδιαφέροντα περιγραφή για το έργο που θα πρέπει να γίνεται στους κόλπους της Εταιρείας, τόσο ατομικά από τον καθένα όσο και ομαδικά, συλλογικά.

Επισημαίνει κατ' αρχήν, τη μεγάλη διαφορά που υπάρχει μεταξύ της Θεοσοφίας και της Θεοσοφικής Εταιρείας, και λέει ότι η Θεοσοφία είναι η ψυχή και η Εταιρεία είναι το σώμα του θεοσοφικού οικοδομήματος. Και προσθέτει ότι, όπως το ανθρώπινο σώμα χωρίς την ψυχή είναι νεκρό, έτσι και η Εταιρεία χωρίς τη σοφία των Θείων Όντων είναι ένα άψυχο πράγμα. Γι' αυτό και υποστηρίζει ότι ο ερευνητής θεόσοφος θα πρέπει πρωτίστως να επιζητεί τη θεία γνώση που προέρχεται από τους Διδασκάλους της Σοφίας, και να μην περιορίζεται απλώς στη φροντίδα για τη διατήρηση της Εταιρείας.

Πράγμα που σημαίνει να κάνει κανείς τη Θεοσοφία πράξη στη ζωή του. Κάνει μια πολύ ουσιαστική περιγραφή της φυσιογνωμίας του πραγματικού θεόσοφου, λέγοντας μεταξύ άλλων τα εξής:

«Η Θ. Ε. ιδρύθηκε για να διαδώσει την ιδέα της αδελφότητας στον πρακτικό τομέα της ζωής και όχι στον θεωρητικό. Γι' αυτό και τα μέλη είναι ελεύθερα να πρεσβεύουν όποια θρησκεία ή φιλοσοφία θέλουν, ή και καμία ακόμη, αν το προτιμούν. Κάθε μέλος πρέπει να είναι ένας φιλόανθρωπος, ένας σπουδαστής ή ερευνητής κάθε αρχαίας φιλοσοφίας ή, ακόμη, μελετητής στο πεδίο της ψυχικής έρευνας. Με μια λέξη, πρέπει να συντελεί όσο μπορεί στην πραγματοποίηση ενός τουλάχιστον από τους σκοπούς της ίδρυσης. Αλλιώς, δεν υπάρχει λόγος να γίνει μέλος»

«Το ότι λέγονται μέλη επειδή έχουν εγγραφεί στην Θ. Ε. δεν σημαίνει ότι έγιναν θεόσοφοι, εφόσον δεν έχουν αποκτήσει την έννοια των θείων σχέσεων των πραγμάτων. Δεν είναι θεόσοφος εκείνος που καταλαβαίνει και ερμηνεύει τη Θεοσοφία κατά το δικό του, εγωιστικό, στενό τρόπο. Θεόσοφος είναι εκείνος που γίνεται στην πράξη θεόσοφος».

Αυτή είναι μια πολύ δύσκολη προσπάθεια αν λάβουμε υπόψη ότι πρώτος κανόνας για να γίνει κανείς ένας θεόσοφος στην πράξη, είναι η πλήρης απάρνηση της προσωπικότητάς του. Με άλλους λόγους, ένα τέτοιο μέλος οφείλει να γίνει τέλειος αλτρουιστής, να μη σκέπτεται ποτέ τον εαυτό του, να εγκαταλείπει την αλαζονεία και τη ματαιοδοξία, και να έχει για μοναδικό του μέλημα την εξυπηρέτηση των αδελφών του μέσα στην Εταιρεία και των συνανθρώπων του γενικά στη ζωή του. Αν θέλει να τον ωφελήσει η θεοσοφική διδασκαλία, είναι υποχρεωμένος να ασκεί εγκράτεια σε καθετί και να ακολουθεί άφογη γραμμή ηθικής και αυταπάρνησης, εκτελώντας πάντοτε το καθήκον του προς όλους. Ανάμεσα σε τέτοια μέλη βρίσκονται οι λίγοι πραγματικοί θεόσοφοι.

Δίδεται η ευκαιρία σε κάθε εισερχόμενο μέλος να δεχθεί την εσωτερική διδασκαλία, να μελετήσει την εσωτερική φιλοσοφία και να επωφεληθεί, αν τηρήσει τους κανόνες της, από τη βοήθεια που προσφέρει η κοινή συνδρομή και προσπάθεια. Η ένωση δημιουργεί δύναμη και αρμονία, και οι καλά συντονισμένες προσπάθειες κάνουν θαύματα. Αυτό ήταν ανέκαθεν το μυστικό της επιτυχίας κάθε ομάδας, κάθε οργάνωσης, αφότου υπάρχει η ανθρωπότητα.

Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι τονίζει ιδιαίτερα τη μεγάλη σημασία που έχει η εφαρμογή των τριών σκοπών της Θ. Ε. και κυρίως του πρώτου εξ αυτών, που είναι η δημιουργία πυρήνα παγκόσμιας αδελφότητας, για να υπάρξει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Παραδέχεται ότι υπάρχουν πολλές αιτίες που επιδρούν ανασταλτικά στην πραγμάτωση αυτού του ιδεώδους, με συνέπεια να θεωρείται ως ουτοπία. Γι' αυτό και τονίζει την ανάγκη να διαλυθεί κάθε αιτία που κάνει την παγκόσμια αδελφότητα να μοιάζει με απραγματοποίητο όνειρο. Θεωρεί δε σαν γενικότερη αιτία, τον έμφυτο ανθρώπινο εγωισμό τον οποίο, όπως γράφει, η σύγχρονη θρησκευτική αγωγή αντί να μειώνει, καθημερινά εντείνει και μάλιστα τον ενθαρρύνει και τον δικαιώνει. Έτσι, το αίσθημα αυτό καταλήγει σε βία.

Η ιδέα περί δικαιοσύνης και αδικίας παραπονήθηκε με την κατά γράμμα παραδοχή της Βίβλου των Εβραίων. Όλη η ανιδιοτέλεια, όλος ο αλτρουισμός της χριστιανικής διδασκαλίας έμεινε μια θεωρία κατάλληλη μονάχα για ένα συγκινητικό κήρυγμα. Μάταια ο Χριστός καταδίκασε το «οφθαλμὸν ἀντὶ οφθαλμοῦ» και «οδόντα ἀντὶ οδόντος». Θα έλεγα ότι μπορεί να είναι μάταιο για τον πολύ κόσμο που παίρνει τα κείμενα των γραφών κατά γράμμα, όχι όμως και για τον σπουδαστή θεόσοφο που ερευνά τη βαθύτερη αλληγορική σημασία τους. Όπως διακηρύσσει η θεοσοφική διδασκαλία, όλες οι μεγάλες θρησκείες έχουν κοινή την προέλευσή τους ενώ η Θεία Σοφία είναι η πεμπτουσία όλων. Και όταν ο κόσμος νιώσει την αλήθεια αυτή, θα λυτρωθεί από τις μεγάλες πλάνες και τις ψευδαισθήσεις που τον μαστιζουν, όπως λέει η Έλενα Μπλαβάτσκι και προσθέτει:

«Οι άνθρωποι δεν μπορούν να ελπίζουν πως θα γθάσουν στην αλήθεια παρὰ μόνο μέσα από τη συγκριτική μελέτη όλων των μεγάλων θρησκειών και της φιλοσοφίας, που θα την κάνουν δίχως πάθος και προκατάληψη. Σε ένα τέτοιο αποτέλεσμα θα γθάσουν αν, προσπαθώντας, βρουν και σημειώσουν τα διάφορα κοινά τους σημεία. Γιατί, από τη στιγμή που είτε με τη δική μας μελέτη είτε με την καθοδήγηση κάποιου ειδικού, θα συλλάβουμε την εσωτερική τους σημασία, θα καταλάβουμε ότι σε κάθε περίπτωση πρόκειται για μια μεγάλη αλήθεια της Φύσης.»

«Μερικά μέλη ασχολούνται σοβαρά να πραγματοποιήσουν τη Θεοσοφία στην πράξη και να την κάνουν σκοπό της ζωής τους. Άλλα πάλι, ήρθαν στην Εταιρεία για να ικανοποιήσουν κάποια περιέργειά

τους από κάποιο πρόσκαιρο ενδιαφέρον, ή γιατί ανήκουν σ' αυτήν οι φίλοι τους. Πώς λοιπόν είναι δυνατόν να κρίνουμε το σύστημα σύμφωνα με τους ανθρώπους που έχουν πάρει τον τίτλο χωρίς όμως να είναι και θεόσοφοι; Η Εταιρεία δεν μπορεί να θεωρηθεί προσωποποίηση της Θεοσοφίας παρά μόνο σε ό,τι αφορά τις ιδέες. Δεν μπορεί όμως ποτέ να είναι ο συγκεκριμένος φορέας της όσο οι ανθρώπινες αδυναμίες και ατέλειες αφθονούν μέσα της. Αλλιώς, η Εταιρεία θα έπεφτε στο ίδιο το βαρύ λάθος και τη βεβήλωση του ιδεώδους που δεν απέφυγαν οι χριστιανικές εκκλησίες. Η Θ. Ε. ιδρύθηκε για να δείξει στους ανθρώπους πως η Θεοσοφία υπάρχει και για να τους βοηθήσει να την πλησιάσουν με τη μελέτη και την αφομοίωση της αιώνιας αλήθειας».

Νομίζω ότι με αυτά τα λόγια της, η Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ δεν αφήνει καμιά αμφιβολία ως προς το ποιες θα πρέπει να είναι οι προϋποθέσεις για να γίνει η Εταιρεία ένας ζωντανός θεοσοφικός οργανισμός. Κάτι ανάλογο ισχύει και για όλα τα αποκαλούμενα πνευματικά σωματεία. Αν διαβάσουμε με προσοχή τα συγγράμματά της, θα διαπιστώσουμε ότι πρόκειται για ένα βαθιά φιλοσοφημένο και ανεξάρτητο πνεύμα, που δεν ήταν προσκολλημένο σε καμιά θρησκεία και σε καμιά προκατασκευασμένη ιδέα ή μορφή. Όταν την ρώτησαν αν πιστεύει στο Θεό, απάντησε ως εξής:

«Εξαρτάται από το τι εννοείτε με αυτό τον όρο. Δεν παραδεχόμαστε την ύπαρξη ενός προσωπικού ή εξωκοσμικού ανθρωπόμορφου θεού, όπως τον παρουσιάζουν οι διάφορες θρησκείες, που δεν είναι παρά η γιγαντιαία σκιά του ανθρώπου και μάλιστα, όχι στην ανώτερή του όψη. Ακόμη και η ιουδαϊκή Καμπάλα αποκλείει μια τέτοια αντίληψη και μιλάει για τη μοναδική, την απόλυτη θεία αρχή, για μια άπειρη μονάδα, το ΑΙΝ ΣΟΦ που είναι το ΠΑΝ».

«Αυτό δεν σημαίνει ότι είμαστε άθεοι, εκτός κι αν άθεο θεωρούνται όσοι δεν πιστεύουν σε ανθρωπόμορφο θεό. Εμείς πιστεύουμε σε μια παγκόσμια ΑΡΧΗ, ρίζα των ΠΑΝΤΩΝ, από την οποία τα πάντα εκπορεύονται και στην οποία όλα επιστρέφουν στο τέλος του κύκλου της ύπαρξης».

Οι θέσεις αυτές της Έλενας Π. Μπλαβάτσκυ απηχούν, κατά τη γνώμη μου, πλήρως το πνεύμα της πανάρχαιας εσωτερικής παράδοσης, συνεχιστής της οποίας είναι επί των ημερών μας η Θεοσοφική Εταιρεία.

ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑΣ ΔΡΟΜΟΣ....

Έλενα Π. Μπλαβάτσου

Υπάρχει ένας δρόμος κακοτράχαλος και γεμάτος αγκάθια, γεμάτος κινδύνους κάθε είδους αλλά εντούτοις, ένας δρόμος που οδηγεί στην καρδιά του σύμπαντος. Μπορώ να σας αποκαλύψω πώς να συναντήσετε εκείνους που θα σας δείξουν τη μυστική είσοδο, που ανοίγει μόνο προς τα μέσα και κλείνει ερμητικά πίσω από τον νεόφυτο για πάντα.

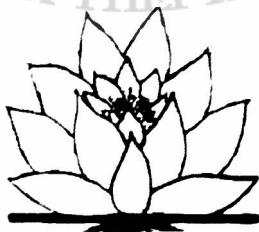
Δεν υπάρχει κίνδυνος που να μην μπορεί να υπερνικηθεί από το απτόητο θάρος.

Δεν υπάρχει δοκιμασία που να μην μπορεί να ξεπερασθεί από την απεγάδιαστη αγνότητα.

Δεν υπάρχει δυσκολία που να μην μπορεί να κυριαρχηθεί από την ισχυρή νοημοσύνη.

Εκείνοι που επιτιγχάνουν προχωρώντας στην ανοδική πορεία τους, συναντούν μια επιβράβευση που υπερέχει κάθε λόγοι. Είναι η δύναμη να ευλογούν και να σώζουν τους ανθρώπους. Εκείνοι που αποτυγχάνουν, ενσαρκώνονται ξανά και ξανά και προσπαθούν έως ότου επιτύχουν

(Ανέκδοτο κείμενό της που δημοσιεύτηκε μετά το θάνατό της στο περιοδικό *Lucifer*, το Σεπτέμβριο 1891)
(Πηγή: *Collected Writings*, τόμος XIII)

Η ΠΛΑΤΥΤΕΡΗ ΑΓΑΠΗ

Sir Edwin Arnold

Είπεν ο Διδάσκαλος:

-- «Και ο πιο μεγάλος έρωτας τον έρωτα δέχεται
τον πιο μικρόν για να τον σηκώνει σε πιο ξάστερα ύψη!
Για προσέξτε! Καμιά ψυχή, που 'ναι λυτρωμένη,
μην πληγώνει τις ψυχές που ακόμα είναι δεμένες,
από καυχησιά και για να δείξει τη δική της λύτρωση.
Τόσο περισσότερο είσαστε λευτερωμένοι
όσο η λευτεριά σας αποκτήθηκε μ' υπομονή
και με το γλυκό τον τρόπο της σοφίας.
Εποχές ατέλειωτες δοκιμασίας τρεις,
φέρανε στη λύτρωση τους Μποντισάτβες,
που θα είν' οι οδηγοί και οι σωτήρες αυτουνού
του σκοτεινού του κόσμου. Πρώτη είν' η εποχή
της σταθερής Απόφασης, δεύτερ' είναι της Προσπάθειας
και τρίτη είν' η εποχή του Διορισμού. Για ιδέστε!
Της Απόφασης την ώρα έζησα ποθώντας το καλό,
και τη σοφία ζητώντας, μα τα μάτια μου
ήταν σφραγισμένα. Για μετρήστε αυτουνού
του ρετσινολαδότοπου τους σπόρους!
Άλλα τόσα χρόνια έχουνε περάσει από τότε
οπού ήμουν ένας έμπορος, ο Ραμ, της ακτής
της νότιας που 'ναι καρσί στη Λάνκα,
και που 'ναι κρυμμένα τα μαργαριτάρια.
Στον παλιό εκείνο τον καιρό η Γιασodάρα ήτανε μαζί μου
στο χωριό μας, κάτω στο γιαλό. Ήτανε χαριτωμένη
όπως είν' και τώρα, και το όνομά της ήτανε Λουκσχίμη.
Και θυμάμαι πως για να κερδίσω τη ζωή μας,
έφυγα ταξίδι, γιατί το νοικοκυριό μας ήτανε φτωχό

και ταπεινό. Κι αυτή με τα πιο θερμά της κλάματα
μ' ικέτεψε να μη φύγω, απ' το φόβο μη με βρούνε
κίνδυνοι μεγάλοι γης και θάλασσας,

κι είπε μ' αναστεναγμό:

-- *Ήώς η αγάπη ημπορεί να παρατήσει 'κείνο π' αγαπά;*

Κι όμως έφυνγα την τύχη κυνηγώντας, τα στενά
επέρασα με δοκιμασίες και φουρτούνες, κι ύστερ' από
πάλεμα με θηρία του βυθού, κι από μόχτους
σε μεσάνυχτα και μεσημέρια, ψάχνοντας στα κύματα
άρπαξα μαργαριτάρι, που 'τανε λαμπρό σαν το φεγγάρι,
τέτοιο, που και βασιλιάδες θα 'διναν ακόμα και τους
θησαυρούς τους όλους για να τ' αποκτήσουν.

Ξαναγύρισα κατόπι στα βουνά μου ολόχαρος,
μα η πείνα καταρρήμαξε τον τόπο, κι εγώ, στο ταξίδι μου
του γυρισμού, έπεσ' άρρωστος απ' την αφαγιά,
κι έφτασα στο σπίτι μου με πολύ κόπο, με τ' αγνό
της θάλασσας στολίδι στο κεμέρι μου.

Μα εκεί δεν είχε τίποτα να φας και στο κατώφλι
εκείνη κειτόταν' ετοιμοθάνατη για λίγο στάρι,
'κείνη που εγώ για το χατίρι της περισσότερο παρά
για το δικό μου, είχα τόσο κουραστεί και κακοπαθήσει.

Τότε φώναξα: -- *Αν εδώ λίγο στάρι έχει κανείς,
δίνω για μιαν ύπαρξη την αξία ενός βασιλείου.*

Δώστε μου ψωμί για τη Λουκσχίμη, και σας το χαρίζω
τοίτο το μαργαριτάρι, που 'ναι λαμπρό σαν το φεγγάρι'
Και σ' αυτά τα λόγια απάνω έφερ' ένας γείτονας
τρεις σέφρες κεχρί, τις τελευταίες της σοδειάς του,
κι άρπαξε το θαυμαστό πετράδι. Μα η Λουκσχίμη
έζησε και σαν ξελιγοθύμισε, μου 'πε μ' αναστεναγμό:

-- *Αχ! μ' αγάπησες στ' αλήθεια!*

Ξόδεψα το μαργαριτάρι μου σ' εκείνη τη ζωή
μια καρδιά να δυναμώσω κι ένα νου καταπεσμένο.

Μα τ' αγνά μου αυτά μαργαριτάρια, που τον
τελευταίο καιρό έχω αποκτήσει, από κύματα βαθύτερα
αρπάζοντάς τα, απ' τα δώδεκα Νιντάνα και το Νόμο
του καλού, δεν μπορούν να ξοδευτούνε και ούτε
να θολώσουν, αλλά φτάνουνε στην τέλεια ομορφιά τους

σαν θα χαριστούνε για το τίποτα.

Γιατί ό,τι είναι μια μυρμηγκοφωλιά αν τη βάλεις
στο βουνό Μερού μπροστά,
ό,τι είναι το νεράκι που απλώνουν οι δροσουσταλίδες
πάνω σε πατήματα 'λαφιού, στις ατέλειωτες τις θάλασσες
μπροστά, είναι και το δώρο που 'καμα άλλοτε,
μπρος σ' αυτό το δώρο μου το τωρινό.

Έτσι η **πλατύτερη αγάπη**, οπού μπόρεσε
να λευτερωθεί απ' των αισθήσεων τα δίχτυα, ήτανε
σοφότερη που έσκιψε κατά την αδυνατότερη καρδιά,
κι έτσι το ποδάρι της γλυκιάς της Γιασοδάρας
την έφεραν στην ειρήνη και στην ευτυχία,
με το να οδηγηθούνε απαλά»

(Από το βιβλίο: «Το Φως της Ασίας»)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ

Αντώνιος Ανδριανόπουλος

Ο ανθρωπισμός, όπως κάθε βιοθεωρία και ηθική, στηρίζεται σε μια κοσμοθεωρία. Πρώτη βάση της θεωρίας του ανθρωπισμού αποτελεί το αξίωμα περί της ενότητας και της ουσίας όλων των όντων. «**Εν το παν**», λένουν και με αυτό το Εν εννοούν τη λέξη Θεός. Όλα τα όντα δηλαδή, προέρχονται από την ίδια αρχική ουσία (αρχή). Αφού όλα τα όντα αποτελούνται από αυτό το Εν, και ο άνθρωπος

επίσης αποτελείται από το θείο αυτό Εν και επομένως, είναι μέτοχος θείας μοίρας. Εκ της αρχής αυτής προκύπτει το πόρισμα ότι ο άνθρωπος επιδέχεται βελτίωση και τελειοποίηση και συνεπώς, σκοπός του ανθρώπου και παντός όντος προικισμένου με νόηση, θέληση και ελευθερία είναι η ατελείυτη τελειοποίησή του. Όλοι οι ανθρωπιστές του παρελθόντος έθεσαν αυτή την αντίληψη ως κρηπίδα της διδασκαλίας τους. Όλοι δίδαξαν ότι ο άνθρωπος μετέχει θείας μοίρας. Ο Πίνδαρος λέγει:

« Ένα είναι το γένος των ανθρώπων και των θεών. Αμφότεροι δε αναπνέουμε εκ μιας μητρός. Εκείνο όμως που μας χωρίζει, είναι η δυναμικότητα».

(Στ' Νεμεονίκαι)

Και ο Επίκτητος λέγει:

«Εσύ είσαι απόσπασμα του θεού και έχει εντός σου μέρος εκείνου. Γιατί λοιπόν αγνοείς την ευγένειά σου; Γιατί δεν γνωρίζεις από πού προήλθες; Δεν γνωρίζεις ότι τρέφεις ένα θεό, ότι γυμνάζεις θεό, περιφέρεις θεό Δύστιγχε, το αγνοείς;»

(Διατριβές, II 4)

Η αντίληψη λοιπόν της κοινής καταγωγής και της θεϊότητας όλων των ανθρώπων υποχρεώνει κάθε άνθρωπο να αναγνωρίζει ότι και οι άλλοι είναι όμοιοι με αυτόν. Όλοι έχουν τα ίδια με εμάς δικαιώματα επί της ζωής και της προσόδου και γι' αυτό έχουν δικαίωμα στη συμπαθείά μας, την αγάπη μας και τη συνδρομή μας για να τελειοποιηθούν και να εκπληρώσουν το σκοπό για τον οποίο ζουν. Αυτή είναι η ειρεία έννοια, η ευρύτατη έννοια της φιλίας προς όλους, της αγάπης, της καθεαυτό φιλανθρωπίας.

Μεταξύ όλων των ατόμων συντελείται μια αλληλεπίδραση που δημιουργεί την μεταξύ όλων των ανθρώπων αλληλεγγύη, η οποία καθιστά όλους τους ανθρώπους συνυπεύθυνους και αλληλέγγυους για όλα όσα συμβαίνουν σε ολόκληρη την ανθρωπότητα. Συμφέρον είναι λοιπόν για καθένα εξ ημών να κάνει ό,τι θα συντελέσει στην τάξη των κοινωνιών και τη βελτίωση των όρων ζωής των ανθρώπων. Διότι η κατάσταση του περιβάλλοντος ρυθμίζει και την ίδια τη ζωή μας.

Κανείς ας μη πιστεύει πως μπορεί να επιτύχει μια ατομική του ευτυχία όταν οι άλλοι δυστυχούν. Η πραγματική ευτυχία μπορεί να

πραγματοποιηθεί για όλους όταν υπάρχει αρμονική συνεργασία όλων εκείνων που αποτελούν την κοινωνία. Κατ' αυτές τις ιδέες, ο άνθρωπος δεν είναι δούλος του θεού πράττοντας το καλό από φόβο μιας τιμωρίας και με την ελπίδα ανταμειβής εκ μέρους Του. Αλλά οφείλει να πράττει το καλό, ως ον αιτεξούσιο και ανεξάρτητο το οποίο, με την άσκηση της αρετής πρέπει να επιδιώκει την τελειοποίησή του, μόνο και μόνο διότι προς το δρόμο της τελειοποίησης ωθείται από το νόμο της ουσίας του. Έτσι ο άνθρωπος, κατά αυτό το σύστημα σκέψης, υψώνεται στη θέση του ελεύθερου όντος και καλλιεργώντας το εντός του θείο μέρος της υπόστασής του, καθίσταται θεός.

Εάν «*Πνεύμα είναι ο θεός*» και ο άνθρωπος είναι πνεύμα. Από αυτό συνεπάγεται η συγγένεια προς το θεό και γι' αυτό ο Πιθαγόρας και ο Ζήνων έθεταν ως σκοπό του ανθρώπου την «*ομοίωση με το Θεό*» εφόσον εννοείται, αποκτήσει ο άνθρωπος τις ιδιότητες του θεού όπως μπορεί και πρέπει.

Δεύτερη βάση του ανθρωπισμού αποτελεί η αναγνώριση της ανθρωπίνης αξίας. Διότι από το κατώτερο ζωικό είδος έως ότου η φύση κατορθώσει να δημιουργήσει την ανθρώπινη υπόσταση, που σήμερα παρουσιάζει την τελειότερη μορφή ζωής επί της Γης, εργάστηκε για αιώνες αιώνων. Προάγεται δε πράγματι ο άνθρωπος όχι όταν αποκτά πλούτη, κοινωνική θέση ή αξιώματα, διότι πλούσιος δεν είναι εκείνος που κατέχει πολλά υλικά αγαθά, αλλά όταν εκλεπτύνει και πλουτίσει το νου του, όταν εξευγενίσει τα αισθήματά του και όταν καλλιεργήσει και αναπτύξει τις ψυχικές του δυνάμεις. Δηλαδή όταν αποκτήσει τα πραγματικά αγαθά, τα οποία του μένουν ως αναφαίρετο κτήμα του εσαεί.

Εάν κάποιος μένει στάσιμος πνευματικά και εκδηλώνει ζωώδη ένστικτα, τότε φονεύει το εντός του θείο μέρος της υπόστασής του και πλησιάζει περισσότερο προς την κατάσταση του ζώου. Όταν όμως ο άνθρωπος κατανοήσει τη θέση και την αξία που έχει στο Σύμπαν και τις τεράστιες δυνάμεις που εγκλείει μέσα στην ψυχή του και που του δίδουν τη δυνατότητα, αν τις καλλιεργήσει, να φθάσει σε ανυπέροβλητα ύψη μεγαλείου και δόξας, τότε συναισθάνεται την υποχρέωση να καταβάλει κάθε προσπάθεια για τη δική του ανύψωση και για την ανύψωση των ομοίων του. Εάν δε κατορθώσει να διαστείλει το Εγώ του μέχρι το άπειρο, τότε θα αισθανθεί τη ζωή του Σύμπαντος και όχι μόνο μιας ορισμένης πολιτείας ή κράτους. Και τό-

τε, οι προσπάθειές του θα τείνουν σε αυτή ταίτη την εξέλιξη του Σύμπαντος. Ο ανθρωπισμός προήλθε από τα αρχαία Μυστήρια και τις φιλοσοφικές σχολές. Όπου λειτούργησαν και άνθισαν αυτά τα ιδρύματα, εκεί άνθισε και ο ανθρωπισμός. Και τούτο είχε αντίκτυπο επί του πολιτισμού και της κοινωνικής κατάστασης. Εάν δε κρίνουμε τον Ελληνικό πολιτισμό από την ακμή της τέχνης, της φιλολογίας και της φιλοσοφίας του, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι εδώ, στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου, ο ανθρωπισμός έφθασε σε μέγιστη ακμή και έτσι δημιουργήθηκε το Ελληνικό θαύμα.

Κατά την κοσμοθεωρία λοιπόν των Ελληνικών Μυστηρίων, ο ανθρωπισμός δέχεται μεταξύ άλλων και την ύπαρξη και επιβίωση της ψυχής. Γι' αυτό, οι μη αποδεχόμενοι την ύπαρξη της δεν έχουν, και δεν μπορούν να έχουν κανένα ιδανικό και συνεπώς, δεν μπορούν να δέχονται τις ανθρωπιστικές ιδέες. Το αντίθετο θα ήταν παράδοξο και αντιφατικό αφού κατ' αυτούς, ο άνθρωπος στην εδώ ζωή δεν εκπληρώνει κανένα σκοπό.

Εάν σήμερα επικρατεί η βαρβαρότητα και η απανθρωπιά, εάν η ανθρωπότητα κλυδωνίζεται σε μια τρικιμιά παθών και κακίας, τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι η επικρατούσα θεωρία είναι η υλιστική. Ότι παρεξηγήθηκε η έννοια της προόδου, ότι καλλιιεργήθηκε μόνο ο τεχνικός πολιτισμός και παραβλέφθηκε ο ανθρωπισμός, η καλλιέργεια των ευγενών αισθημάτων της ανθρώπινης ψυχής. Και έτσι, αντί να προαχθεί, καθυστέρησε ο πραγματικός πολιτισμός που θα μπορούσε να οδηγήσει την ανθρωπότητα προς την ειρήνη και την ευημερία.

Ο πολιτισμός πρέπει να στηρίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού, στην έννοια του δικαίου. Να αποβλέπει στη ρύθμιση του ανθρώπινου βίου και στις σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλίζονται η ελεύθερη ανάπτυξη των ιδιοτήτων και των ικανοτήτων της ανθρώπινης ψυχής, καθώς και τα δικαιώματα εκάστου ανθρώπου. Η ζωή στην κοινωνία, εφόσον δεν στηρίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού, δεν έχει κανένα νόημα. Πολιτισμός και ηθική της ζούγκλας, είναι πράγματα ασυμβίβαστα.

(Πηγή: «Οι Νόμοι της Ζωής»)

(Επιλογή: Κωνσταντίνος Γρηγοριάδης)

Η ΦΙΛΙΑ

Χαράλαμπος Μπάρακλης

Φιλία είναι η αμοιβαία αγάπη ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους ανθρώπους. Αγάπη βέβαια πρέπει να αισθάνεται ο άνθρωπος για κάθε συνάνθρωπό του αλλά στη φιλία προστίθεται η συναναστροφή, η ανταλλαγή απόψεων και η συμφωνία, ως επί το πλείστον ιδεών και πεποιθήσεων. Η ειλικρινής φιλία αποτελεί για τον άνθρωπο πηγή δύναμης και χαράς στη ζωή του. Ο φιλόσοφος Επίκουρος λέει:

«Από εκείνα τ' αγαθά που η σοφία δημιουργεί για την εντιχιμένη ζωή, το μεγαλύτερο είναι η φιλία»

(Κύριες Δόξεις, 27)

Ο Μένανδρος πιστεύει ότι:

«Όταν έχεις φίλους, να νομίζεις ότι έχεις θησαυρούς»

(Γνώμες μονόστιχες, 526)

Ένα λαϊκό δίστιχο εξαίρει την αξία του αγαπητού φίλου:

*«Οπού 'χει φίλον ακριβό,
έχει μεγάλο θησαυρό»*

Όταν ρώτησαν τον φιλόσοφο Ζήνωνα τον Κιτιέα τι είναι φίλος, εκείνος απάντησε:

«Είναι ο δεύτερος εαυτός μας».

(Διογένης Λαέρτιος, Βίοι Φιλοσόφων, VII 23)

Ο Ευριπίδης υποστηρίζει ότι *«δεν υπάρχει τίποτε ανώτερο ούτε πλούτος, ούτε εξουσία, παρά ο ειλικρινής φίλος».*

(Ορέστης 1155-56)

Οι λέξεις «φίλος» και «φίλη» ακούγονται συχνότατα και εύκολα χρησιμοποιούνται. Η αληθινή τους όμως σημασία είναι κάτι σπάνιο στη ζωή γιατί η φιλία δοκιμάζεται στις συμφορές του βίου. Ο Ισοκράτης λέγει:

«Δοκίμαζε τους φίλους στις ατυχίες της ζωής και στους κοινούς κινδύνους. Γιατί, όπως τη γνησιότητα του χρυσού τη δοκιμάζουμε στη φωτιά, έτσι και τους φίλους τους αναγνωρίζουμε στις ατυχίες».

Και συνεχίζει: «Θα συμπεριφερθείς άριστα προς τους φίλους σου αν δεν περιμένεις να σε παρακαλέσουν εκείνοι, αλλά προσέλθεις πρόσκλητος να τους βοηθήσεις όταν βρεθούν σε ανάγκη».

(Προς Δημόνικο, 25-26)

Η φιλική όμως αυτή συνδρομή σπάνια προσφέρεται και, όπως λέει ο Ευριπίδης:

«Κανένας δεν σου είναι φίλος όταν δυστυχείς. Ανέλλιστο πράγμα θεωρείται να βρεθεί άνθρωπος πιστός σε λύπες και σε χαρές»

(Ηλέκτρα 605-07)

Και ο Σοφοκλής έχει την ίδια γνώμη, όταν λέει:

«Από τον άνθρωπο που δυστυχεί, απομακρύνονται οι φίλοι»

(Απόσπ. 663 Nauck)

Συμφορές όμως στη ζωή δεν συμβαίνουν πάντα και έτσι δεν δίνεται η ευκαιρία να δοκιμάζονται οι φίλοι. Τα υλικά αγαθά προσελκύουν ανθρώπους που παριστάνουν τους φίλους και, κατά την αρχαία παροιμία, «ζει χύτρα, ζει φιλία». Γι' αυτό η λεγόμενη «φιλία» είναι τις περισσότερες φορές μια μεγάλη πλάνη. Ο αρχαίος ποιητής Φιλήμων λέει:

«Να εύχεσαι να μην δοκιμάζεις τους φίλους. Διαφορετικά, θα μάθεις πως δεν είσαι τίποτε άλλο παρά μια σκιά».

(Ανθολόγιο Στοβαίου Δ,4)

Όμως, παρά τους απογοητευτικούς αυτούς λόγους που επαληθεύονται συχνότατα στη ζωή, υπάρχει η ειλικρινής, η ανιδιοτελής φιλία. Είναι η φιλία των ηθικά καλλιεργημένων ανθρώπων. Ο Αριστοτέλης λέει ότι «μόνο των ενάρετων ανθρώπων η φιλία είναι αδιάβλητη» (Ηθικά Νικομάχεια, 1157α, 22-23) και ο Μαχάτμα Γκάντι γράφει στην «Αυτοβιογραφία» του:

«Η πραγματική φιλία είναι μια ένωση ψυχών, που πολύ σπάνια παρουσιάζεται σ' αυτό τον κόσμο. Μονάχα μεταξύ δύο ψυχών με τις ίδιες αρετές μπορεί η φιλία να είναι πραγματική και να διαρκέσει. Οι πραγματικοί φίλοι επηρεάζονται αμοιβαία».

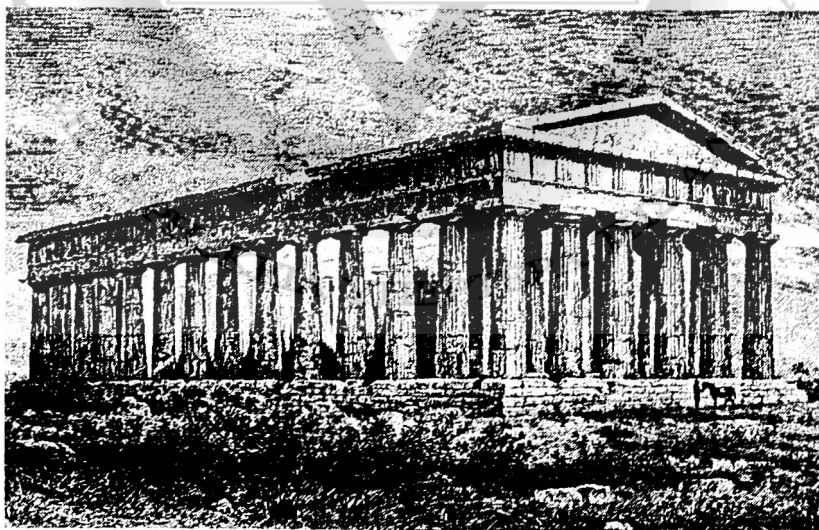
Ο Ουίλλιαμ Σαίξπηρ λέει («Άμλετ»):

«Τους φίλους που δοκίμασες να τους κρατάς με ατσάλινους δεσμούς μες στην καρδιά σου»

Οι Πυθαγόρειοι είχαν εντάξει την έννοια της φιλίας σε υψηλά επίπεδα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το περιστατικό στη φιλία του Δάμωνα και του Φιντία. Ο Φιντίας κατηγορήθηκε για συνωμοσία κατά του τυράννου της Σικελίας Διονυσίου και στη συνέχεια δικάστηκε και καταδικάστηκε σε θάνατο. Ζήτησε όμως από τον Διονύσιο, πριν από την εκτέλεσή του, να αποχωρήσει μέχρι το τέλος της ημέρας για να τακτοποιήσει ορισμένες υποθέσεις του. Ως εγγυητή ότι θα επέστρεφε εντός της ορισμένης ώρας όρισε τον φίλο του Δάμωνα, ο οποίος δεν δίστασε ούτε στιγμή να δεχθεί.

Την καθορισμένη ώρα της εκτέλεσης μαζεύτηκε ολόκληρος ο δήμος περιμένοντας με αγωνία να δει αν ο Φιντίας θα επέστρεφε στην ώρα του. Επειδή όμως πλησίαζε η δύση του ήλιου, οδηγήθηκε ο Δάμων στον τόπο της εκτέλεσης. Την τελευταία στιγμή έφτασε τρέχοντας ο Φιντίας. Ο Διονύσιος τόσο πολύ εντυπωσιάστηκε από το μεγαλείο της φιλίας των δύο φίλων, ώστε χάρισε την ποινή στον καταδικασμένο και τους παρακάλεσε να περιλάβουν κι εκείνον ως τρίτο μέλος στη φιλία τους. Εκείνοι όμως δεν έδωσαν σημασία στα λόγια του τυράννου.

(Πηγή: «Ο Άνθρωπος σε αρμονία με τη φύση – Γνώση και Τρόπος Ζωής»)

ΘΕΟΙ ΚΑΙ ΘΕΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Ιφιγένεια Κασταμονίτη

*«Ευτυχής είναι εκείνος που έχει πλούτο θείων γνώσεων,
δυστυχής δε εκείνος που έχει σκοτεινή ιδέα για τους θεούς»*

Εμπεδοκλής (Απ. 133, Diels)

Στην εποχή μας, παρότι γνωρίζουμε αρκετά πράγματα για τις θρησκευτικές, φιλοσοφικές και μυστηριακές ιδέες της αρχαιότητας, Ανατολής και Δύσης, συχνά δυσκολευόμαστε να αντιληφθούμε τι ακριβώς ήταν οι θεοί και οι θείες μορφές στα διάφορα πάνθεα. Καθένα άλλο θέμα δεν φαίνεται να είναι τόσο καλυμμένο από θολές παραδοξότητες όσο αυτό. Τι είναι οι θεοί; Πραγματικές οντότητες; Αρχέτυπα που αναδύονται από το συλλογικό ασυνείδητο; Προσωποποιήσεις ιδεών, δυνάμεων και αρχών της Φύσης; Ήρωες και ηρώιδες που θεοποιήθηκαν από τους ανθρώπους;

Οι θεοί φαίνονται οικείοι, συμπαθείς αλλά και τρομεροί ταυτόχρονα. Ανθρώπινοι αλλά και απόκοσμοι, όχι όμως αληθινοί. Συχνά τους βλέπουμε περισσότερο ως ήρωες γοητευτικών μύθων, παρά ως όντα υπερβατικά, σεβάσιμα και αξιολάτρευτα. Και αυτό συμβαίνει διότι μας έχουν διδάξει πως οι θεοί αποτελούν αποκλήμα της φαντασίας των «αφελών» αρχαίων λαών. Ωστόσο, ακόμη και ο Θεός των μονοθεϊστικών θρησκειών θεωρείται από την πλειοψηφία των σύγχρονων ανθρώπων ως προϊόν δημιουργικής φαντασίας.

Φαντασία είναι η ικανότητα του ανθρώπου να σκέπτεται και να οραματίζεται κάτι που ίσως δεν υπάρχει αποδεδειγμένα, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως δεν υπάρχει καθόλου. Άλλωστε, έχει αποδειχθεί πως η φαντασία έγινε αιτία μεγάλων ανακαλύψεων τόσο στην επι-

στήμη όσο και στην τέχνη. Πιθανόν όμως η φαντασία να αποτελεί το μοναδικό τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος μπορεί να αντιληφθεί – έστω και λίγο – κάτι που είναι ασύλληπτο για τις αισθήσεις και τη λογική, ότι κι αν είναι αυτό. Ποιοι είναι λοιπόν οι θεοί και από πού προήλθαν; Πώς ερμηνεύονται οι θείες μορφές των διαφόρων πάνθεων;

Η ελληνική λέξη «θεός» προέρχεται – κατά μια άποψη – από το ρήμα «τίθηναι», δηλαδή θέτω σε τάξη. Υπό αυτή την έννοια, ο θεός μπορεί να θεωρηθεί ως προσωποποίηση του νόμου (ή τάξης) της συμπαντικής κίνησης στις διάφορες εκφάνσεις του, και των φυσικών δυνάμεων. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η λέξη θεός προέρχεται από το ρήμα «θέω», δηλαδή τρέχω, κινούμαι ταχέως, ορμώ αλλά και αστράφτω, λάμπω. Δεν εκφράζει αποκλειστικά μια αρσενική θεότητα αλλά γενικά την έννοια της θεότητας. Μερικοί θεωρούν ότι το φως ταυτίστηκε με τη θεότητα ακριβώς επειδή «τρέχει» και κινείται με τη μεγαλύτερη γνωστή, μετρήσιμη ταχύτητα και φυσικά, επειδή λάμπει. Για τον ίδιο λόγο είχαν ταυτίσει το θεό με το νου και τη σκέψη – που κινείται ταχύτερα και από το φως – και έτσι ακούμε εκφράσεις όπως «Θεία Σκέψη» και «Θείος Νους».

Υποστηρίζουν ότι ο όρος «θεός» χρησιμοποιήθηκε αρχικά για να περιγράψει τη συνεχή ουσία των Πυθαγορείων και την κίνησή της. Αργότερα χρησιμοποιήθηκε ως επίθετο για άλλες δυνάμεις και ιδέες, και αυτό συνεχίζεται κατά κάποιο τρόπο έως σήμερα. Λέμε ότι «αυτό ή εκείνο είναι θεός», ή ένας θεός. Για παράδειγμα, η Αγάπη είναι θεός, η Νίκη είναι θεός και με αυτό εννοούμε πρωτίστως ότι είναι αρετές ή ιδιότητες ανώτερες του ανθρώπου, και ότι δεν υπόκεινται σε φθορά και θάνατο, δηλαδή είναι αιώνιες και αϊδίες, άρα θεϊκές. Οι αρχαίοι Έλληνες λάτρευαν τόσο το θεό Έρωτα (αγάπη) όσο και τη θεά Νίκη. Οι Έλληνες φιλόσοφοι αποκαλούσαν «θεό» το βασικό υπόστρωμα του φυσικού κόσμου και γι' αυτό, όταν ο Θαλής έλεγε ότι ο κόσμος είναι πλήρης θεών, πιθανόν να εννοούσε ότι είναι πλήρης ύδατος (το βασικό υπόστρωμα της ζωής). Ο Αναξαγόρας θεωρούσε το νου ως υπόστρωμα της ζωής και θεό, ενώ ο Ηράκλειτος το πυρ. Ο Μένανδρος ο Αθηναίος έγραφε ότι (απ. 434, 654):

«Για όλους τους ανθρώπους, η συνείδηση είναι θεός»

«Ο νους μας είναι θεός για τον καθένα.»

Στην αντίληψη του αρχαίου κόσμου τα πάντα στη Φύση, ακόμη και οι θεοί, γεννήθηκαν και αναπτύχθηκαν μέσα από τις αμέτρητες λειτουργίες της. Ο Πίνδαρος μάλιστα, έγραφε ότι:

«Ίδια είναι η καταγωγή των ανθρώπων και των θεών. Από την ίδια μίνα προερχόμαστε»
(Νεμεονίκαι IV)

Ενώ όμως οι άνθρωποι συμμετέχουν στη διαδικασία της γέννησης και του θανάτου, οι θεοί θεωρούνταν πνεύματα που δεν έχουν ανάγκη ενσάρκωσης σε υλική μορφή και κάθε αναφορά γι' αυτό, των αρχαίων σε γέννηση, γάμο και θάνατο θεού, αποτελούσε ένα συμβολισμό. Οι θεοί αποτελούν θεμελιώδεις και ενιαίες ηθικές υπάρξεις, όντα αμέριστα και αδιαίρετα, αιώνια και ακατάλυτα, καθώς και αντανakλάσεις της Μίας Αρχής ή του Ενός. Είναι αθάνατοι επειδή ο δημιουργός έφτιαξε τα σώματά τους με ακατάλυτα δεσμά και μαθηματικές αναλογίες (Τίμαιος). Στα διάφορα πάνθεα, δεν θεωρούνται μόνο ως σύμβολα της λειτουργίας της Φύσης αλλά αυτοί οι ίδιοι οι κύριοι και ρυθμιστές των νόμων της, παρότι αποτελούν τμήματά της. Αναφέρεται επίσης ότι έχουν σώμα αιθερικής υφής ή, ακόμη, αυτό που θα αποκαλούσαμε «σώμα πνευματικού φωτός».

Όταν η έννοια του θεού χρησιμοποιήθηκε από τους αρχαίους Έλληνες για να εκφράσει τη συλλογική δραστηριότητα των δυνάμεων ή των νόμων της ζωής και της Φύσης, είπαν πως ο «θεός γεωμετρεί». Αντιστοίχως, η σύγχρονη επιστήμη λέει ότι η Φύση γεωμετρεί ή ότι ο Νόμος γεωμετρεί, δηλαδή χρησιμοποιεί εκφράσεις που ουσιαστικά κρύβουν το ίδιο νόημα με εκείνο των αρχαίων φιλόσοφων. Θεός, Φύση και Νόμος είναι ένα και το αυτό. Λέγεται δε ότι όλες οι ιδέες που συναντώνται στις μυθολογίες για γάμους, ερωτικές σχέσεις και διαμάχες ανάμεσα στους θεούς, στην πραγματικότητα υποδηλώνουν τις λειτουργίες της Φύσης και της ζωής. Ο Πρόκλος έλεγε ότι (LS 293, 21):

«Οι θεολόγοι συνηθίζουν να ονομάζουν γάμο την αδιαίρετο συνένωση και σύμπλεξη των δημιουργικών δυνάμεων. Πρώτη νύφη ονομάζει ο θεολόγος Ορφεύς την Γαία και πρώτο εξ όλων γάμο, ονομάζει τη συνένωσή της με τον Ουρανό. ... Οι θεολόγοι επισημαίνουν την πρόνοια του ήλιου για τα θνητά πράγματα, δια των δακρύων του στο μύθο του Φαέθοντος, λέγοντας 'τα δάκρυά σου είναι για το γένος των ανθρώπων'».

Εδώ φαίνεται ότι οι αρχαίοι λαοί λάτρευαν τα άστρα αλλά στην εσωτερική διδασκαλία, είναι έκδηλο ότι πρόκειται για σύμβολα που υποκρύπτουν τις βαθύτερες έννοιες της λειτουργίας της Ζωής του Κόσμου ή Σύμπαντος. Όταν ο Ηρόδοτος έγραφε (I, 131) ότι οι Πέρσες λάτρευαν τον ήλιο, τη σελήνη, τη γη, το πυρ, το ύδωρ και τους ανέμους, σε καμία περίπτωση δεν εννοούσε ότι ο Μίθρας-Ήλιος ήταν το φυσικό σώμα του ήλιου μας, όπως και ο Απόλλων-Ήλιος δεν ήταν ο ορατός μας ήλιος. Αλλά ΔΙΑ του ήλιου, λατρευόταν η δύναμη και η ζωτική ενέργεια του πνευματικού φωτός. Το σύμβολο αυτό υπάρχει και στο χριστιανισμό, όπου ο Ιησούς χαρακτηρίζεται ως Ήλιος της Δικαιοσύνης. Πολύ ωραία τοποθέτησε αυτό το συμβολισμό ο Πρόκλος στον ύμνο του προς τον ήλιο, λέγοντας:

«Σι, η εικόνα του θεού, έχεις ως στέφανο το πυρ και ανιψώνεις τις ψυχές.»

Επίσης, οι άνεμοι των Περσών ήταν αντίστοιχοι των Τριπατόρων που λάτρευαν στην Αττική, και οι Ορφικοί τους αποκαλούσαν Αμαλκεΐδη, Πρωτοκλή και Πρωτοκλέοντα. Θεωρούσαν ότι ως γιοι του Διός (ή του Ήλιου) και της Γης, συμβόλιζαν τις τρι-δύναμεις δημιουργικές δυνάμεις του Διός. Έτσι, αυτές οι θείες μορφές μπορούν να εκληφθούν ως εκδηλώσεις, εκφάνσεις και εικόνες του Ενός Κοσμικού Νόμου, ή της Υπέρτατης Κοσμικής Αρχής που διαπερνά και διαποτίζει το Σύμπαν. Λατρευόταν ως αρμοустές και έφοροι της εύρυθμης και εύνομης λειτουργίας του Κόσμου ή, όπως έλεγαν οι Πυθαγόρειοι, ως συνειδήσεις του Αλείρου που είχαν θεία θέληση.

Εντελώς παραπλανητικά και ψευδή φαίνονται όσα προσάπτονται στις εξωτερικές διδασκαλίες των διαφόρων θρησκειών, τόσο για τους θεούς του πολυθεϊσμού όσο και στον Θεό των μονοθεϊστών. Διότι τους κατασκευάζουν καθ' ομοίωση των ανθρώπων με τις αδυναμίες και τα πάθη τους. Το θέμα αυτό, ήδη από την αρχαιότητα απασχολούσε τους σοφούς και γι' αυτό ο Σωκράτης έλεγε στον Αλκιβιάδη (149ε):

«Οι θεοί δεν είναι τέτοιοι ώστε να παραπλανούνται από δώρα σαν κακός τοκιστής. Διότι θα ήταν φοβερό να αποβλέπουν στα δώρα και στις ουσίες και όχι στην ψυχή, αν κάποιος δηλαδή τυχαίνει να είναι δίκαιος.»

Παρομοίως ο Πλούταρχος έλεγε (Ηθικά 355 δ):

«Καμία θυσία ή πράξη σου δεν είναι περισσότερο ευχάριστη στους θεούς από την αληθινή γνώμη σου γι' αυτούς».

Αλλά και ο Επίκουρος έλεγε στον Μενεικέα (Διογ. Λαέρτιος - Επίκουρος Χ 23):

«Να μην προσάπτεις στο θεό τίποτα το ξένο προς την αθανασία του και ασημιβίβαστο με τη μακαριότητά του.. Υπάρχουν θεοί αλλά δεν είναι όπως τους νομίζουν οι πολλοί, διότι δεν διατηρούν την πραγματική τους έννοια. Όποιος προσάπτει σ' αυτούς τη δοξασία που έχει ο πολύς κόσμος, είναι ασεβής».

Υπάρχει όμως και μια άλλη τάξη «θεών», που προέρχεται από το ανθρώπινο γένος. Ο Ησίοδος αναφέρει (Έργα και Ημέρες) ότι υπήρχε το χρυσό γένος των ανθρώπων που μετά το θάνατό τους έγιναν επιχθόνια αγνά πνεύματα, φύλακες των θνητών ανθρώπων και κυκλοφορούσαν ανάμεσά τους έχοντας σώματα από ομίχλη, δηλαδή σώματα αιθέρια. Κάτι ανάλογο έλεγε και για το αργυρό γένος και τους υποχθόνιους θεούς, που φρόντιζαν τις ψυχές στον Άδη. Για το ίδιο πράγμα μιλάει και ο Πλούταρχος, αν και αυτός αναφέρεται γενικά σε όλους τους ανθρώπους και όχι μόνο σε συγκεκριμένα γένη όπως ο Ησίοδος. Λέγει λοιπόν ότι (Βίοι Παράλληλοι – Ρωμύλος):

«Οι ψυχές, πολύ φυσικά και σύμφωνα με τη θεία δικαιοσύνη μεταβάλλονται από ανθρώπους σε ήρωες. Από ήρωες σε ημίθεους και κατόπιν σε θεούς».

Μιλάει φυσικά για τους Μύστες, τους Πνευματικούς Σεβάσιμους Αδελφούς μας οι οποίοι, όταν μετά το θάνατο του φυσικού τους σώματος ενώνονται με τα πνευματικά πεδία, γίνονται «θεοί» ή, μάλλον, μέλη των θείων ιεραρχιών που επιβλέπουν και καθοδηγούν τις ψυχές των θνητών ανθρώπων. Διότι, καθώς η έμβια ζωή προχωρεί και εξελίσσεται, οι συνειδήσεις εκείνων που αφυπνίζονται στην πνευματική ζωή ανιψώνονται στα ανώτερα πεδία μετά το θάνατο των φυσικών σωμάτων τους, δηλαδή μεταβαίνουν στον κόσμο των θεών. Θεωρείται πως οι «θεοί» των αρχαίων Πελασγών ήταν άνθρωποι που έζησαν στον ελληνο-πελασγικό χώρο και υπήρξαν νομοθέτες, βασιλείς, ήρωες, σοφοί ιερείς και μάντεις που θεοποιήθηκαν από τους ανθρώπους μετά το θάνατό του, εξαιτίας της ενεργειάς που πρόσφεραν στους αρχαίους εκείνους λαούς. Ταυτόχρονα, έγιναν σύμβολα ώστε να θυμίζουν στους θνητούς τους φυσικούς και ηθικούς κανό-

νες που διέπουν την ανθρώπινη κοινωνία και ολόκληρη τη Φύση. Στα πλαίσια της θεοποίησης θνητών, μπορούμε να αναφέρουμε κάποιες περιπτώσεις που μας δείχνουν την ευριότητα της έννοιας του όρου «θεός». Αναφέρεται λοιπόν ότι η βασίλισσα Αρσινόη Β', που ήταν μνημένη στα Καβείρια Μυστήρια, έχτισε επιβλητικά ιερά στη Σαμοθράκη και μετά το θάνατό της λατρεύτηκε ως θεά. Θεϊκές ιδιότητες είχαν δοθεί στον Αρισταία από την Προκόνησο, στον Σενέκα και τον Απολλώνιο Τυανέα, λέγοντας ότι είχαν την ικανότητα να εξέλθουν από τα φυσικά τους σώματα και να βρίσκονται σε διαφορετικά μέρη την ίδια στιγμή.

Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, στο ναό του Απόλλωνα που βρισκόταν στο Μεταπόντιο της Σικελίας, υπήρχε και άγαλμα του Αρισταία και ότι του απέδιδαν τιμές θεού. Επίσης, μια πολύ ενδιαφέρουσα θεοποίηση θνητού στην ύστερη αρχαιότητα, συνέβη με τον ιστορικό Θεοφάνη ο οποίος, εκμεταλλευόμενος την εύνοια του Πομπήιου απέναντί του, πέτυχε την απελευθέρωση της πατρίδας του Μυτιλήνης από τους Ρωμαίους (62π.Χ.). Μετά το θάνατό του οι Μυτιληναίοι έκοψαν νομίσματα με τη μορφή του γράφοντας επάνω στη μια πλευρά τους: «Θεοφάνης, θεός των Μυτιληναίων».

Συνοψίζοντας, θα μπορούσαμε να ποίμε ότι τόσο στην αρχαιότητα όσο και σήμερα, οι θεοί και οι θείες μορφές είναι μάλλον ένα μέσον για να δημιουργήσει ο άνθρωπος νοερές σχέσεις με τις αιώνιες ενέργειες και δυνάμεις του αόρατου Σύμπαντος αλλά και του πνευματικού κόσμου. Η επίγεια ζωή είναι ολοφάνερα εϊθρανιστη παρότι απαραίτητη για την εξέλιξη της ανθρωπότητας, και βρίσκεται συνεχώς κάτω από τη σκιά του θανάτου που τρομοκρατεί τους ανθρώπους. Μόνο με τη συμμετοχή στη θεία ή πνευματική ζωή ο άνθρωπος μπορεί να γίνει αληθινός Άνθρωπος με κεφαλαίο Α. Αν καταφέρει να μιμηθεί και να ακολουθήσει τις πράξεις των θείων όντων που, παρότι σύμβολα, γι' αυτόν αποτελούν υπόδειγμα ηθικής και αρετής – υπό την εσωτερική τους έννοια και ερμηνεία – θα μπορέσει ίσως η ψυχή του να μετέχει, έως κάποιο βαθμό, στη θείκη ισχύ και αποφασιστικότητα του πνευματικού κόσμου.

Ο νοερός θεϊκός κόσμος των μύθων και των παραδόσεων, δεν ήταν απλώς ένα πνευματικό ιδεώδες προς το οποίο μπορούσαν να προσβλέπουν οι άνθρωποι, αλλά το ίδιο το πρωτότυπο της ανθρωπίνης ύπαρξης. Ήταν το αυθεντικό εκμαγείο ή το αρχέτυπο βάσει του

οποίου είχε σχεδιαστεί η ζωή για τις ψυχές που θα κατέρχονταν στη Γη. Κάθε σχέση του ανθρώπου, τότε και τώρα, με τον πνευματικό ή κόσμιο των θεών και τις ιεραρχίες του, δεν είναι απλώς ζήτημα πίστης. Είναι μια έκφραση της επιθυμίας του να εναρμονιστεί με το σύμπαν μέσω ενός συμβόλου, και με τον τρόπο αυτό να αντλήσει ενέργεια και δύναμη. Κάθε «συνεργασία» με τις θείες μορφές και ενέργειες – Θεούς, αγγέλους, αγίους, ήρωες κλπ – μπορεί να προάγει νοερά την ανθρώπινη συνείδηση σε ένα άλλο επίπεδο και να εξελίξει τη πνευματική του ζωή.

Φυσικά, κάθε θεία μορφή χρωματίζεται πάντοτε από τη θρησκευτική παράδοση των λαών, και όλες οι εξωτερικές διδασκαλίες και ερμηνείες των συμβόλων δεν ανταποκρίνονται πάντα στο ουσιαστικό ή μυστικό τους νόημα. Ο Φίλων Αλεξανδρείας μάλιστα, θεωρούσε πως ούτε ο ίδιος Μωυσής δεν κατανόησε την πραγματική φύση της θεότητας, και σε κάποια πραγματεία του (*De Specialibus Legibus*), ο Θεός έλεγε:

«Η κατανόηση της φύσης μου είναι κάτι που ούτε ολόκληρος ο ουρανός και γη δεν μπορούν να γνωρίσουν»

Επομένως, το μυστικό νόημα κάθε θείας μορφής είναι πολύ ανώτερο και αρκετά διαφορετικό από την εξωτερική όψη και ερμηνεία που δίδεται στα σύμβολα αυτά, και δεν οδηγεί σε μια κατανοητή κοινή αντίληψη περί «θείου» αλλά οδηγεί μόνο σε θεούς υποκειμενικούς και ανθρωπομορφικούς. Δεν είναι λοιπόν δυνατό να κατανοήσουμε πλήρως τις πληροφορίες που αντλούμε από τις αρχαίες και νέες θρησκείες και θεωρίες, αλλά ούτε είναι φρόνιμο να απορρίπτουμε δίχως δεύτερη σκέψη τα πάντα, θεωρώντας πως δεν είναι παρά αφελείς φαντασίες. Αντίθετα, θα ήταν φρόνιμο να ακολουθήσουμε τη συμβουλή του Πλάτωνα (*Νόμοι*, 5):

«Ο χρόνος θα σε κάνει να δεχθείς απόψεις πολύ διαφορετικές και εντελώς αντίθετες από αυτές που έχεις σήμερα. Αν θέλεις να με ακούσεις, περίμενε μέχρι να σχηματίσεις μια πιο ξεκάθαρη γνώμη για τους θεούς, παίρνοντας πληροφορίες απ' όσες περισσότερες πηγές μπορείς και προπάντων από τον νομοθέτη. Περίμενε μέχρι τότε για να μπορέσεις να κρίνεις τόσο σπουδαίο ζητήματα. Στο μεταξύ όμως, μη φερθείς με ασέβεια στους θεούς».

ΟΥΠΙΑΝΙΣΑΝΤ

Ιερά Ινδικά Κείμενα

Κρυσταλλία Ιωαννίδου
(Ομιλία στη Θεοσοφική Εταιρεία)

Οι Ινδουιστικές Ουπανισάντ είναι από τα πιο όμορφα, πιο σοφά και πιο ξάστερα κείμενα. Σε αυτές υπάρχουν χωρίς ούτε ένα ίχνος διάκρισης, αυτά που σήμερα ονομάζουμε «ποίηση, φιλοσοφία, θεολογία, επιστήμη, ηθική» και οτιδήποτε άλλο σχετικό. Έχουν την απλή κλασική μορφή της ιστορίας, της διδασκαλίας του αγαπημένου, του σεβαστού, θεϊκού Δασκάλου στο μαθητή του. Έχουμε, ας πούμε, τα λόγια του Σωκράτη αλλά χωρίς την Πλατωνική υπερβολή. Είναι κείμενα αθώα, αγνά και οριστικά.

Οι ομοιότητες που βρίσκουμε στις Ουπανισάντ με κείμενα άλλων λαών είναι εντυπωσιακές. Από καθαρά ποιητική άποψη, με την πιο ουσιαστική έννοια της λέξης, βλέπουμε γλωσσικά χαρακτηριστικά πραγματικά στοιχειακά. Και τέτοια δεν είναι μόνο ο παραλληλισμός, η αναλογία, η επανάληψη και οτιδήποτε άλλο σχετικό, αλλά είναι η απλότητα της σκέψης, η πίστη και η γλωσσική αγνότητα, η αίσθηση, η αφή του θείου, η φυσικοπνευματική ποιότητα του ανθρώπου. Για να πούμε ένα οικείο παράδειγμα, βρίσκουμε σε αυτές τον Ηράκλειτο και το Σωκράτη και άλλους; απλούς, κανονικούς και πιστευτούς στα απλά, τελικά πράγματα που λένε, και που οδηγούν στη φυσική δικαίωση της ανθρώπινης φύσης. Ας ακούσουμε μερικούς στίχους:

• Θαύμασε το σύμπαν μέσα στη δόξα του Θεού, και σε όλα που ζουν και κινούνται πάνω στη γη. Εγκαταλείποντας το προσωρινό, βρες τη χαρά στο αιώνιο. Μην ποθήσεις τον άλλον τα αγαθά. Έτσι εργαζόμενος ο άνθρωπος ας ζήσει εκατό χρόνια. Μόνο πράξεις του Θεού δεν δένουν την ψυχή του ανθρώπου.

• Είναι κόσμος δίχως ήλιους, περιοχές απόλυτου σκότους. Όποιος στη ζωή αρνείται το Εαυτό, πέφτει στο σκοτάδι του θανάτου. Το Εαυτό, χωρίς να κινείται, είναι πιο γρήγορο από το πνεύμα. Οι αισθήσεις δεν μπορούν να το φθάσουν. Είναι πάντα πέρα από αυτές. Στέκοντας ήρεμο, προλαβαίνει αυτούς που τρέχουν. Στον ωκεανό της

ουσίας του, το πνεύμα της ζωής οδηγεί τα ρεύματα της πράξης. Αυτό κινείται και δεν κινείται. Είναι μακριά και είναι κοντά. Είναι μέσα σε όλα και είναι έξω από όλα.

• Αυτός που βλέπει όλα τα όντα στον Εαυτό του και τον Εαυτό του σε όλα τα όντα, χάνει κάθε φόβο. Όταν ο σοφός βλέπει τη μεγάλη Ενότητα και ο Εαυτός του έχει γίνει όλα τα όντα, ποια απάτη και ποια θλίψη μπορούν ποτέ να είναι κοντά του;

• Το Εαυτό τα γεμίζει όλα με την ακτινοβολία του. Είναι ασώματο και άτρωτο, καθαρό και ανέγγιχτο από το κακό. Είναι ύπατος προφήτης και στοχαστής, σωματικός και υπερβατικός. Έβαλε όλα τα όντα στην οδό της Αιωνιότητας.

• Σε βαθύ σκοτάδι πέφτουν αυτοί που ακολουθούν την πράξη. Σε βαθύτερο σκοτάδι πέφτουν αυτοί που ακολουθούν τη γνώση. Ένα είναι το αποτέλεσμα της πράξης. Έτσι έχουμε ακούσει από τους αρχαίους σοφούς που εξήγησαν αυτή την αλήθεια σε εμάς. Αυτός που ξέρει τη γνώση και την πράξη, με την πράξη νικάει το θάνατο και με τη γνώση φθάνει στην αθανασία.

• Σε βαθύ σκοτάδι πέφτουν αυτοί που ακολουθούν το σωματικό. Σε βαθύτερο σκοτάδι πέφτουν αυτοί που ακολουθούν το υπερβατικό. Ένα είναι το αποτέλεσμα του υπερβατικού και άλλο είναι το αποτέλεσμα του σωματικού. Έτσι έχουμε ακούσει από τους αρχαίους σοφούς που εξήγησαν αυτή την αλήθεια σε εμάς. Αυτός που ξέρει και το υπερβατικό και το σωματικό, με το σωματικό νικάει το θάνατο και με το υπερβατικό φθάνει την αθανασία.

• Το πρόσωπο της αλήθειας μένει κρυμμένο πίσω από ένα χρυσό κύκλο. Αποκάλυψε την ω, Θεέ του φωτός, για να δω εγώ που αγαπώ το αληθινό. Ω, ζωοδότη ήλιε, γόνε του Κυρίου της δημιουργίας, μοναχική προφήτη του ουρανού! Άπλωσε το φως σου και τράβηξε την εκτυφλωτική σου λαμπρότητα, για να θαυμάσω την ακτινοβολία σου μορφή. Εκείνο το Εαυτό εκεί πέρα μακριά μέσα σου, είναι ο ίδιος δικός μου εσώτατος Εαυτός.

• Είθε η ζωή να πάει στην αθάνατη ζωή και το σώμα να πάει στις στάχτες. ΟΜ! Ω, ψυχή μου, να θυμάσαι τους περασμένους μόχθους! Ω, ψυχή μου, να θυμάσαι τους περασμένους μόχθους!

• Από την οδό του καλού οδήγησέ μας στην έσχατη ευδαιμονία, ω θεϊκή φωτιά, εσύ Θεέ που ξέρεις όλους τους τρόπους. Απάλλαξέ μας από την περιπλάνηση του κακού. Προσευχή και λατρεία σου προσφέρουμε.

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΩΜΑ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ

Manly Hall

(Μέρος Ιον)

Το ανθρώπινο σώμα είναι το παλαιότερο, κυριότερο και παγκοσμιότερο από όλα τα σύμβολα. Οι Έλληνες, οι Πέρσες, οι Αιγύπτιοι και οι Ινδοί θεώρησαν τη φιλοσοφική ανάλυση της τρισυπόστατης φύσης του ανθρώπου ως απαραίτητο τμήμα της ηθικής και θρησκευτικής εκπαίδευσής τους. Τα Μυστήρια όλων των λαών δίδασκαν ότι το ανθρώπινο σώμα αποτελούσε επιτομή όλων των νόμων, των στοιχείων και των δυνάμεων του σύμπαντος, και ότι όλα όσα υπήρχαν έξω από τον άνθρωπο είχαν την αντιστοιχία τους μέσα σ' αυτόν. Το σύμπαν, δεδομένου του μεγέθους και του βάθους του, ήταν κάτι αχανές και ασύλληπτο για την ανθρώπινη αντίληψη, σύμφωνα με την οποία ακόμη και οι θεοί δεν μπορούσαν να συλλάβουν παρά μόνο ένα μέρος της απρόσιτης δόξας που αποτελούσε την πηγή της ύπαρξής τους.

Στη στιγμιαία έμπνευσή του από θείο ενθουσιασμό, ένας άνθρωπος μπορεί να υπερβεί για λίγο τους περιορισμούς της φύσης του και να αντικρίσει ένα μέρος της ουράνιας λαμπρότητας, στο φως της οποίας λούζεται ολόκληρη η δημιουργία. Αλλά ακόμη και σε περιόδους ύψιστης φωτίσης, ο άνθρωπος είναι ανίκανος να εντιπώσει στην ουσία της λογικής ψυχής του την τέλεια εικόνα της ποικιλόμορφης έκφρασης της ουράνιας δραστηριότητας. Αναγνωρίζοντας τη ματαιότητα της προσπάθειας να συλλάβουν με διανοητικό τρόπο εκείνο που υπερβαίνει την αντιληπτική ικανότητα της λογικής, οι αρχαίοι φιλόσοφοι έστρεψαν την προσοχή τους από την ασύλληπτη Θεότητα στον ίδιο τον άνθρωπο, θεωρώντας ότι περικλείει μέσα στα στενά όρια της φύσης του όλα τα μυστήρια των ουράνιων σφαιρών. Φυσιολογικό αποτέλεσμα αυτής της στροφής ήταν η δημιουργία ενός μυστικού θεολογικού συστήματος κατά το οποίο, ο Θεός εκλαμβάνό-

ταν ως ο Μέγας Άνθρωπος και αντίστοιχα ο άνθρωπος ως ένας μικρός θεός. Διατηρώντας την αναλογία αυτή το σύμπαν θωρήθηκε ως εικόνα του ανθρώπου και αντίστοιχα, ο άνθρωπος ως ένα μικροσκοπικό σύμπαν.

Το μεγάλο σύμπαν αποκλήθηκε Μακρόκοσμος – ο Μέγας Κόσμος ή Οργανισμός – ενώ η Θεία Ζωή ή πνευματική οντότητα που κατευθύνει τις συμπαντικές λειτουργίες αποκλήθηκε Μακροπρόσωπος. Το ανθρώπινο σώμα, ή ατομικό ανθρώπινο σύμπαν, ονομάστηκε Μικρόκοσμος και η αντίστοιχη Θεία Ζωή ή πνευματική οντότητα ονομάστηκε Μικροπρόσωπος. Τα παγανιστικά Μυστήρια φρόντιζαν πρωτίτως να διδάξουν στους νεόφιτους την πραγματική σχέση ανάμεσα στον Μακρόκοσμο και τον Μικρόκοσμο – ή, με άλλα λόγια, ανάμεσα στο Θεό και τον άνθρωπο. Επίσης, το κλειδί για τις αναλογίες ανάμεσα στα όργανα και τις λειτουργίες τους στον Μικροκοσμικό άνθρωπο και τον Μακροκοσμικό Άνθρωπο, αποτελούσε το πιο ιερό απόκτημα για τους μυημένους.

Στο βιβλίο της «Αποκαλυμμένη Ίσις», η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι γράφει τα εξής:

«Ο άνθρωπος είναι ένας μικρός κόσμος – ένας μικρόκοσμος μέσα στο αχανές σύμπαν. Τα τρία πνεύματά του τον τοποθετούν ως έμβρυο στη μήτρα του μακρόκοσμου και, ενώ το γήινο σώμα του βρίσκεται σε συνεχή σχέση με το γονέα του που είναι η Γη, η αστρική ψυχή του ζει ενωμένη με την κοσμική αστρική ψυχή ή *Anima Mundi*. Βρίσκεται μέσα της και εκείνη μέσα σ' αυτόν διότι η *Anima Mundi* διαπερνά ολόκληρο τον κόσμο, πληροί το διάστημα και είναι το ίδιο το διάστημα, ένας ωκεανός δίχως ακτές και άπειρος. Όσο για το τρίτο πνεύμα του, το θείο, τι άλλο είναι αυτό από μια απειροελάχιστη ακτίνα, μια από τις αμέτρητες άμεσες εκπορεύσεις της Ύψιστης Αιτίας – του Πνευματικού Φωτός του Κόσμου; Αυτή είναι η τριαδική οργανική και ανόργανη φύση – το πνευματικό και το φυσικό που είναι τρία σε ένα, για το οποίο ο Πρόκλος έλεγε ότι η πρώτη μονάδα είναι ο Αιώνιος Θεός, η δεύτερη είναι η αιωνιότητα και η τρίτη το παράδειγμα (*paradigm*), ή πρότυπο του σύμπαντος. Και ότι αυτά τα τρία αποτελούν τη Νοητή Τριάδα.»

Πολύ πριν αρχίσει η λατρεία των ειδώλων, οι ιερείς της αρχαιότητας τοποθέτησαν ένα άγαλμα με ανθρώπινη μορφή μέσα στους να-

οὐς ως σύμβολο της Θείας Δύναμης σε όλες τις πολύπλοκες εκφάνσεις της. Με τον τρόπο αυτό περιέλαβαν τον άνθρωπο στο πεδίο των ερευνών τους και μελετώντας τον, έμαθαν να κατανοούν τα μεγαλύτερα και πιο παράδοξα μυστήρια του ουράνιου σχήματος, ένα τμήμα του οποίου αποτελεί ο άνθρωπος. Δεν είναι διόλου απίθανο αυτή η μυστηριώδης μορφή που τοποθέτησαν επάνω από τους βωμούς τους να είχε την όψη ενός ανδρείκελου και, ότι όπως συνηθιζόταν σε ορισμένες σχολές Μυστηρίων που είχαν ομοιώματα ανθρώπινης παλάμης με σύμβολά, το άγαλμα αυτό να έφερε είτε ζωγραφισμένα είτε ανάγλυφα ιερογλυφικά.

Πιθανόν να είχε ακόμη και θυρίδες που να άνοιγαν και να άφηναν να φανούν κάποια ανάγλυφα ζωτικά όργανα ή μύες ή νεύρα και άλλα σημεία του ανθρώπινου οργανισμού. Ύστερα από πολλά χρόνια έρευνας, κάθε τέτοιο άγαλμα καλυπτόταν εξολοκλήρου από περίπλοκα ιερογλυφικά και συμβολικά σχήματα ενώ κάθε τμήμα του λάμβανε μια κρυφή ερμηνεία. Το μέγεθος της κατασκευής του αποτέλεσε μια βάση μεγεθών μέσω των οποίων ήταν δυνατόν να υπολογισθούν τα διάφορα τμήματα του κόσμου. Αποτέλεσε ένα περίφημο σύνθετο έμβλημα όλης της γνώσης που κατείχαν οι σοφοί και οι ιεροφάντες της αρχαιότητας.

Ύστερα ήρθε η εποχή της ειδωλολατρικής λατρείας. Τα Μυστήρια παρήκμασαν από το ίδιο το εσωτερικό τους και τα μυστικά τους χάθηκαν. Κανείς δεν γνώριζε πλέον την αληθινή ταυτότητα της μυστηριώδους ανθρώπινης μορφής που στεκόταν υπεράνω του βωμού των ναών. Διατηρήθηκε μόνο μια ανάμνηση του γεγονότος ότι αυτή η μορφή αποτελούσε το ιερό και ένδοξο σύμβολο της Συμπαντικής Δύναμης και τελικά, θεωρήθηκε ως Θεός – ο μόνος Θεός καθ' ομοίωση του οποίου δημιουργήθηκε ο άνθρωπος. Έχοντας χάσει πλέον τη γνώση του σκοπού για τον οποίο είχε αρχικά κατασκευασθεί το ανδρείκελο αυτό, οι ιερείς άρχισαν να το λατρεύουν έως ότου η έλλειψη πνευματικής κατανόησης εκ μέρους τους, γκρέμισε το ναό επάνω στις κεφαλές τους και το άγαλμα θρυμματίσθηκε από τον πολιτισμό που λησμόνησε τη σημασία του.

Ξεκινώντας λοιπόν από την υπόθεση των πρώτων θεολόγων ότι ο άνθρωπος έχει δημιουργηθεί καθ' ομοίωση του Θεού, οι μυημένοι νόες της αρχαιότητας οικοδόμησαν την τεράστια θρησκευολογική κατασκευή του τοποθετώντας ως θεμέλιό της το ανθρώπινο σώμα. Ο

σύγχρονος θρησκευόμενος κόσμος αγνοεί σχεδόν εξολοκλήρου το γεγονός ότι τα δόγματα και οι διδασκαλίες τους βασίσθηκαν στην επιστήμη της βιολογίας. Πολλοί από τους νόμους και τους κώδικες που οι σημερινοί πιστοί θεωρούν ως άμεσες Θείες Αποκαλύψεις, στην πραγματικότητα αποτελούν προϊόν μιας επί αιώνες υπομονετικής βαθιάς έρευνας των ιδιαιτεροτήτων της ανθρώπινης σύστασης και των άπειρων θανιμαστών ανακαλύψεων γι' αυτήν.

Σχεδόν σε όλα τα ιερά κείμενα του κόσμου, και ιδιαιτέρως στους κοσμογονικούς μύθους, μπορούν να διακριθούν ίχνη αναλογιών ανατομίας. Όποιος είναι εξοικειωμένος με την εμβρυολογία και τη μαιευτική, δεν θα δυσκολευθεί καθόλου να αναγνωρίσει εκείνο στο οποίο βασίζεται ο αλληγορικός μύθος του Αδάμ και της Εύας και του Κήπου της Εδέμ, οι εννέα βαθμοί των Ελευσίνιων Μυστηρίων και ο βραχμανικός μύθος των ενσαρκώσεων του Βισνού. Η ιστορία του Κοσμικού Αυγού, ο σκανδιναβικός μύθος του Ginungagap (της σκοτεινής σχισμής στο διάστημα όπου σπέρνεται ο σπόρος του κόσμου) και η αρχική χρησιμοποίηση του ιχθύ ως συμβόλου της πατρικής αναπαραγωγικής δύναμης – όλα δείχνουν ποια είναι η αληθινή προέλευση των θεολογικών διδασκαλιών.

Οι φιλόσοφοι της αρχαιότητας είχαν αντιληφθεί ότι ο ίδιος ο άνθρωπος κατέχει το κλειδί στο αίνιγμα της ζωής διότι είναι η ζωντανή εικόνα του Θεού Σχεδίου, και ότι σε μελλοντικές εποχές ολόκληρη η ανθρωπότητα θα κατανοούσε πληρέστερα τη μοναδική σπουδαιότητα αρχαίων λόγων, όπως εκείνοι που συστήνουν ως πιο σωστή μελέτη του ανθρώπινου είδους τον ίδιο τον άνθρωπο (Άνθρωπε γνώθι σ' εαυτόν). Αμφότεροι, Θεός και άνθρωπος, έχουν μια δυαδική σύσταση, το ανώτερο τμήμα της οποίας είναι αόρατο και το κατώτερο ορατό. Σε αμφότερους υπάρχει επίσης μια ενδιάμεση περιοχή που σημειώνει το μέρος όπου συναντώνται το ορατό με το αόρατο.

Όπως η πνευματική φύση του Θεού κατευθύνει την αντικειμενική συμπαντική Του μορφή – που στην πραγματικότητα είναι μια κρυσταλλοποιημένη ιδέα – έτσι και η πνευματική φύση του ανθρώπου αποτελεί την αόρατη αιτία και δύναμη που κατευθύνει την ορατή υλική προσωπικότητά του. Έτσι γίνεται προφανές ότι το ανθρώπινο πνεύμα έχει την ίδια σχέση με τον υλικό του φορέα όπως ο Θεός με το αντικειμενικό σύμπαν. Τα Μυστήρια δίδασκαν ότι το πνεύμα – ή ζωή – προϋπήρχε της μορφής και ότι το προϋπάρχον περιέχει εντός

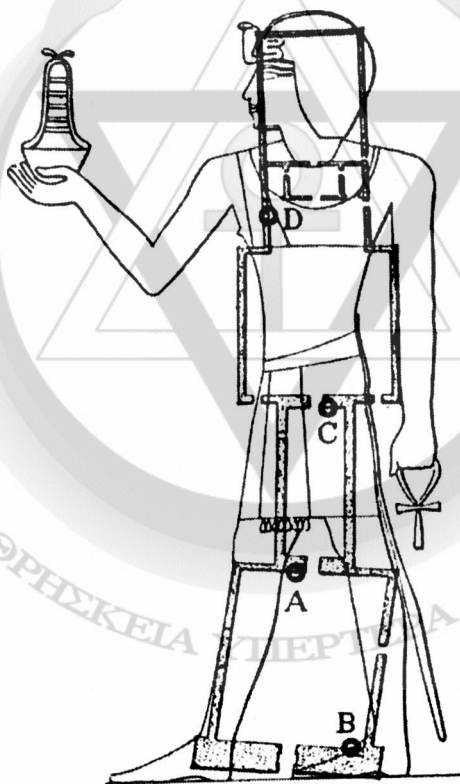
του όλα τα μεταγενέστερα από αυτό. Έτσι επειδή το πνεύμα προϋπήρχε της μορφής, αυτή περιέχεται στο βασίλειο του πνεύματος.

Αποτελεί κοινή δήλωση ή πεποίθηση ότι το πνεύμα του ανθρώπου βρίσκεται εντός του σώματός του. Σύμφωνα με τα φιλοσοφικά και θεολογικά συμπεράσματα όμως, η πεποίθηση αυτή είναι εσφαλμένη διότι το πνεύμα πρώτα χαράσσει την περιφέρεια του κύκλου της εκδήλωσής του και ύστερα εκδηλώνεται εντός αυτού. Φιλοσοφικά μιλώντας, επειδή η μορφή αποτελεί τμήμα του πνεύματος περιέχεται εντός του αλλά το πνεύμα είναι κάτι περισσότερο από το σύνολο της μορφής. Επομένως, όπως η υλική φύση του ανθρώπου περιέχεται εντός του πνεύματός του έτσι και η Συμπαντική Φύση, συμπεριλαμβανομένου ολόκληρου του αστρικού συστήματος, υπάρχει εντός της ουσίας του Θεού που διαπερνά τα πάντα – δηλαδή εντός του Συμπαντικού Πνεύματος. Σύμφωνα με μια άλλη διδασκαλία της αρχαίας σοφίας, όλα τα σώματα – είτε πνευματικά είτε υλικά – έχουν τρία κέντρα που οι Έλληνες αποκαλούσαν ανώτερο, μεσαίο και κατώτερο κέντρο. Εδώ βέβαια παρατηρείται μια προφανής διαφορούμενη ερμηνεία.

Είναι αδύνατο να συμβολίσουμε σχηματικά τις ιδιαιτέρως αφηρημένες νοερές έννοιες, διότι η σχηματική παρουσίαση μιας όψης της αλήθειας μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με κάποια άλλη όψη της. Μπορεί εκείνο που βρίσκεται επάνω να θεωρείται γενικά ως ανώτερο σε δύναμη και επιβλητικότητα, στην πραγματικότητα όμως εκείνο που βρίσκεται στο κέντρο είναι ανώτερο και προγενέστερο όλων των άλλων. Επομένως, θα πρέπει να πούμε ότι το πρώτο από τα τρία – που θεωρείται ως ανώτερο λόγω θέσης – στην πραγματικότητα βρίσκεται στο κέντρο ενώ τα άλλα δύο βρίσκονται κάτω από αυτό από την άποψη της δύναμης.

Το παραπάνω μπορεί να γίνει πιο κατανοητό αν ο αναγνώστης θεωρήσει ότι η λέξη «επάνω» είναι ενδεικτικό απομάκρυνσης από την πηγή, η οποία τοποθετείται στο κέντρο, και ότι η σχετική απόσταση καλύπτεται από τα διάφορα σημεία εξέλιξης στη διαδρομή ανάμεσα στο κέντρο και την περιφέρεια. Έτσι, σε θέματα που άπτονται της φιλοσοφίας και της θεολογίας, η λέξη «επάνω» μπορεί να ερμηνευθεί ως πορεία «προς» το κέντρο, και η λέξη «κάτω» ως πορεία προς την περιφέρεια. Κέντρο είναι το πνεύμα και περιφέρεια είναι η ύλη. Επομένως, «επάνω» σημαίνει πορεία προς το πνεύμα σε

ανοδική κλίμακα πνευματικότητας και «κάτω» σημαίνει πορεία προς την ύλη σε καθοδική κλίμακα υλικότητας. Τα τρία αυτά σιμπαντικά κέντρα – το άνω, το κάτω και το ενδιάμεσο που συνδέει τα άλλα δύο – αντιπροσωπεύουν τρεις ήλιους ή τρεις όψεις ενός ήλιου – τρία κέντρα λαμπρότητας. Η αντιστοιχία τους με το ανθρώπινο σώμα σημειώνεται στα τρία μεγάλα οργατικά κέντρα του διότι το ανθρώπινο σώμα, όπως και το φυσικό σύμπαν, αποτελεί προϊόν Δημιουργίας. Ο Thomas Taylor έλεγε ότι: «Ο πρώτος από αυτούς (τους ήλιους) αντιστοιχεί στο φως που βλέπουμε δίπλα στον ήλιο, ο οποίος είναι η πηγή του. Ο δεύτερος αντιστοιχεί στο φως που προέρχεται άμεσα από τον ήλιο, και ο τρίτος αντιστοιχεί στη δόξα που λούζει τους άλλους δύο διαμέσου του φωτός».

Ο Ναός του Λούξουρ

Από τη στιγμή που το ανώτερο (ή πνευματικό) κέντρο βρίσκεται ανάμεσα στα δύο άλλα, η αντιστοιχία του το ανθρώπινο σώμα είναι η καρδιά – το πιο πνευματικό και μυστηριώδες όργανο του σώματός μας. Το δεύτερο κέντρο (που συνδέει τον ανώτερο με τον κατώτερο κόσμο) τοποθετείται εκεί όπου βρίσκεται η μεγαλύτερη φυσική επιβλητικότητα του ανθρώπου – δηλαδή στον εγκέφαλο. Το τρίτο (ή κατώτερο) κέντρο τοποθετείται στο σημείο της μικρότερης φυσικής επιβλητικότητας αλλά μεγαλύτερης φυσικής σπουδαιότητας – δηλαδή στο αναπαραγωγικό σύστημα. Έτσι, η καρδιά αποτελεί σύμβολο της πηγής της ζωής, ο εγκέφαλος είναι ο σύνδεσμος που ενώνει τη ζωή με τη μορφή διαμέσου της λογικής και της διάνοιας, και το αναπαραγωγικό σύστημα – ή χθόνιος δημιουργός – είναι η πηγή με τη δύναμη της οποίας παράγονται οι φυσικοί οργανισμοί. Τα ιδανικά και οι βλέψεις κάθε ατόμου εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από αυτά τα τρία κέντρα δύναμης, δηλαδή ποιο υπερισχύει των άλλων και κατευθύνει την ανθρώπινη δραστηριότητα και συμπεριφορά.

Στον υλιστή, το κατώτερο κέντρο είναι ισχυρότερο, και στον διανοούμενο είναι το ανώτερο. Αλλά στον μισημένο, ισχυρότερο είναι το μεσαίο κέντρο – που λούζει τα άλλα δύο στα κίματα της πνευματικής λαμπρότητας. Δηλαδή, ελέγχει εξολοκλήρου νου και σώμα. Όπως το φως βεβαιώνει την ύπαρξη της ζωής – που είναι η πηγή του – έτσι και ο νους βεβαιώνει την ύπαρξη του πνεύματος ενώ η δραστηριότητά του βεβαιώνει, σε ένα κατώτερο επίπεδο, την ύπαρξη της διάνοιας. Ο νους μαρτυρεί υπέρ της καρδιάς, ενώ το αναπαραγωγικό σύστημα μαρτυρεί υπέρ του νου. Αναλογικά, η πνευματική φύση συμβολίζεται συνήθως με το τρίτο μάτι ή Κυκλώπειο οφθαλμό – που είναι ο διπλοπρόσωπος Ιανός των παγανιστικών Μυστηρίων. Τέλος, το αναπαραγωγικό σύστημα συμβολίζεται με ένα άνθος, ή μια ράβδο, ή ένα κύπελλο ή ένα χέρι.

Ενώ σε όλα τα αρχαία Μυστήρια αναγνώριζαν την καρδιά ως κέντρο πνευματικής συνειδήσης, πολύ συχνά και σκοπίμως, το αγνοούσαν και την χρησιμοποιούσαν υπό την εξωτερική της σημασία, δηλαδή ως κέντρο συναισθημάτων. Με τον τρόπο αυτό, το αναπαραγωγικό σύστημα αντιπροσώπευε το φυσικό σώμα, η καρδιά το σώμα των συναισθημάτων και ο εγκέφαλος το νοητικό σώμα. Ο εγκέφαλος αντιπροσώπευε επίσης την ανώτερη σφαίρα αλλά όταν οι μισημένοι

υπερέβαιναν τους κατώτερους μυητικούς βαθμούς, διδάσκονταν ότι ο εγκέφαλος ενεργούσε ως πληρεξούσιος της πνευματικής φλόγας που ενοικούσε στο άδυτο της καρδιάς. Ο σπουδαστής του εσωτερισμού διαπιστώνει ότι οι αρχαίοι σοφοί συχνά κατέφειγαν σε διάφορους τρόπους για να συσκοτίζουν την αληθινή ερμηνεία των Μυστηρίων. Η αντικατάσταση της καρδιάς με τον εγκέφαλο ήταν ένα από αυτά.

Οι τρεις βαθμοί των αρχαίων Μυστηρίων δινόταν – εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις – σε αίθουσες που αντιπροσώπευαν τα τρία μεγάλα κέντρα του ανθρώπινου και του Συμπαντικού σώματος. Αν ήταν δυνατόν, οι ναοί οικοδομούνταν σε σχήμα ανθρώπινου σώματος (βλ. σελ.49). Ο υποψήφιος εισερχόταν αρχικά από το σημείο ανάμεσα στα πόδια και στο τέλος, λάμβανε την ύψιστη μύηση στο τμήμα του ναού που αντιστοιχούσε στον εγκέφαλο. Έτσι, ο πρώτος βαθμός ήταν ένα μυστήριο υλικής φύσης που σύμβολό του είχε το αναπαραγωγικό σύστημα, και ανύψωνε πνευματικά τον υποψήφιο μέσω των διαφόρων βαθμίδων της συγκεκριμένης σκέψης.

Ο δεύτερος βαθμός δινόταν στην αίθουσα που αντιστοιχούσε στην καρδιά, αλλά αντιπροσώπευε την κεντρική δύναμη που ήταν η σύνδεση ανθρώπου-σύμπαντος διαμέσου του νου. Εδώ ο υποψήφιος μιλούταν στα μυστήρια της αφηρημένης σκέψης και ανυψωνόταν μέχρι του σημείου που μπορούσε να κατανοήσει ο νους του. Ύστερα, προχωρούσε στην τρίτη αίθουσα που αντιστοιχούσε στη θέση του εγκεφάλου στο ανθρώπινο σώμα και, ως εκ τούτου, καταλάμβανε το υψηλότερο σημείο του οικοδομήματος του ναού. Επειδή όμως η αίθουσα αυτή στην πραγματικότητα δήλωνε το κέντρο της καρδιάς, ήταν ένας χώρος ύψιστης αξίας. Στην αίθουσα του εγκεφάλου δινόταν το μυστήριο της καρδιάς. Ο μυημένος, για πρώτη φορά τώρα αντιλαμβανόταν πραγματικά ποια ήταν η ερμηνεία των αθάνατων λόγων:

«Ό,τι έχει ο άνθρωπος μέσα στην καρδιά του, αυτό έχει και στη ζωή του».

Υπάρχουν επτά καρδιές στον εγκέφαλο και επτά εγκέφαλοι στην καρδιά. Αλλά αυτό αποτελεί θέμα του υπερφυσικού και δεν μπορούμε να πούμε πολλά πράγματα προς το παρόν. Ο Πρόκλος έγραφε σχετικά στο πρώτο βιβλίο του της «Θεολογίας του Πλάτωνα»:

«Πράγματι, ο Σωκράτης στον πρώτο Αλκιβιάδη, πολύ σωστά παρατηρεί ότι η ψυχή όταν εισέρχεται στον εαυτό της βλέπει όλα τα άλλα πράγματα και την ίδια τη θεότητα. Διότι καθώς προχωρεί στα όρια της ένωσής της με τον εαυτό της και το κέντρο ολόκληρης της ζωής, εγκαταλείποντας το πλήθος και την ποικιλία των πολλαπλών δυνάμεων που περιέχει εντός της, ανέρχεται στο ύψιστο παρατηρητήριο των όντων. Και – όπως λένε – στο ιερότερο των Μυστηρίων, οι μυστικοί για πρώτη φορά συναντούν τα ποικιλόμορφα και πολύμορφα γένη που προβάλλουν από τους θεούς. Με την είσοδό τους στο ναό τα ακινητοποιούν και τα φρουρούν με μυστικά τυπικά, και τότε δέχονται στο στήθος (καρδιά) τη θεία φώτιση με αυθεντικό τρόπο, και απογνιωμένοι – όπως λένε – από τα ενδύματά τους, μετέχουν στη θεία γύση. »

«Το ίδιο πράγμα συμβαίνει, μου φαίνεται, με τη στοχαστική εστίαση στο Όλο. Διότι όταν η ψυχή παρατηρεί πράγματα που είναι μεταγενέστερα από την ίδια, βλέπει τις σκιές και τις εικόνες των όντων. Αλλά όταν στρέφεται στον εαυτό της, εξελίσσει την ουσία της και τις αιτίες που έχει μέσα της. Στην αρχή, πράγματι βλέπει μόνο τον εαυτό της αλλά όταν εισέρχεται περισσότερο στη γνώση του εαυτού της, ανακαλύπτει μέσα της τη διάνοια και την τάξη των όντων. Όταν όμως, προχωρεί στο βάθος του εαυτού της, στο άδυτο της ψυχής, αντιλαμβάνεται με κλειστά τα μάτια πλέον (δίχως τη βοήθεια του κατώτερου νοητικού) τα γένη των θεών και τις ενότητες των όντων. Διότι όλα είναι σε εμάς φνισικά και διαμέσου αυτού του γεγονότος, έχουμε τη φνισιολογική δυνατότητα να γνωρίζουμε όλα τα πράγματα ενεργοποιώντας τις δυνάμεις και τις εικόνες του Όλου που περιέχουμε μέσα μας. »

(Συνεχίζεται)

(Πηγή: Manly Hall, «The Secret Teachings of All Ages»)

ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ: ZEN

• Οι άνθρωποι συχνά εμποδίζονται από τα φαινόμενα του κόσμου να αντιληφθούν το νου, και από ξεχωριστά γεγονότα να αντιληφθούν τις γενικές αρχές. Έτσι, συχνά, προσπαθούν να δραπετεύσουν από τα φαινόμενα του κόσμου, για να κρατήσουν το νου τους ή να επισκιάσουν τα γεγονότα, για να πετύχουν να συλλάβουν τις αρχές. Δεν αντιλαμβάνονται ότι πρέπει απλώς να επισκιάσουν τα φαινόμενα με το νου και τα γεγονότα με τις αρχές. Αφήστε απλώς το νου σας να γίνει χάος και τα φαινόμενα του κόσμου θα γίνουν κι αυτά επίσης χάος. Μη χρησιμοποιείτε το νου με διεστραμμένο τρόπο.

• Πολλοί άνθρωποι φοβούνται να αδειάσουν το νου, για να μη βυθιστούν στο χάος. Δεν γνωρίζουν ότι ο νους τους είναι το χάος. Ο αιμαθής αποφεύγει τα φαινόμενα, αλλά όχι τη σκέψη. Ο σοφός αποφεύγει τη σκέψη, αλλά όχι τα φαινόμενα!

• Μην κυνηγάς το Είναι και μην προσκολλάσαι στο μη-Είναι. Να είσαι ένα, και τα δύο ετούτα θα εξαφανιστούν από μόνα τους. Όταν πασχίζεις να επιστρέψεις στο μη-κινούμενο με το να σταματάς την κίνηση, το μη-κινούμενο κινείται ακόμη πιο πολύ. Εφόσον ζεις στη διττότητα, πώς μπορείς να γνωρίσεις το ένα; Τα δύο είναι δύο, επειδή εσύ προσκολλάσαι στο ένα.

• Όταν μελετάμε τα πράγματα του κόσμου ετούτου, απαιτείται ορθολογιστική ερμηνεία. Όμως, όταν μελετάμε τα πράγματα που δεν είναι εκ του κόσμου, χρειάζεται ακριβώς το αντίθετο: Πρέπει να εγκαταλείψουμε την ορθολογιστική ερμηνεία, πράγμα που σημαίνει ότι απαιτείται μια νέα πηγή φωτισμού.

• Τα νοήμονα όντα δρουν. Τα μη νοήμονα όντα δεν δρουν. Αν καλλιεργήσετε την αδράνεια, θα γίνετε το ίδιο αδρανείς με τα μη νοήμονα όντα. Αν όμως, θέλετε να δείτε τι θα πει πραγματική αδρά-

νεια, θα πρέπει να γίνετε αδρανείς ενώ θα δράτε. Αυτός είναι ο λόγος που δεν υπάρχουν σπόροι βουδικοί στα μη νοήμονα όντα.

- Καθαρότητα του νου σημαίνει να αποκαθάρουμε το νου μέχρι το σημείο της έσχατης καθαρότητας. Αυτό είναι μια κατάσταση πέρα από την καθαρότητα και τη μη καθαρότητα. Η καθαρότητα είναι χαρακτηριστικό εκείνου του νου που δεν συλλογίζεται απολύτως τίποτε. Το να φθάσει κανείς σ' αυτό το σημείο, χωρίς καν να του περάσει από το νου η σκέψη της καθαρότητας, αυτό λέγεται απουσία της καθαρότητας. Και να το πετύχει κανείς κάτι τέτοιο χωρίς να το συνειδητοποιήσει, σημαίνει ότι έχει απελευθερωθεί ακόμη και από την απουσία της καθαρότητας.

- Σωστή αντίληψη σημαίνει να αντιλαμβάνεσαι ότι δεν υπάρχει τίποτε να αντιληφθείς. Και αυτό σημαίνει να βλέπεις όλα τα είδη των μορφών αλλά χωρίς να κηλιδώνεσαι από αυτές, καθώς ούτε μια σκέψη έλξης ή απώθησης δεν εγείρεται μέσα στο νου σου. Όταν φθάνει κανείς σ' αυτή την κατάσταση, λέμε ότι αποκτά το Μάτι του Ανθρώπινου, πράγμα το οποίο σ' αλήθεια σημαίνει ακριβώς αυτό και τίποτε άλλο. Ενώ, εάν το θέαμα διαφόρων μορφών δημιουργεί έλξη ή απώθηση μέσα μας, τότε λέμε ότι τις αντιλαμβανόμαστε σαν να είχαν αντικειμενική ύπαρξη, πράγμα που συνεπάγεται ότι έχουμε το μάτι ενός συνηθισμένου ατόμου. Γιατί σ' αλήθεια οι συνηθισμένοι άνθρωποι δεν έχουν κανενός άλλου είδους μάτι. Το ίδιο ισχύει και με όλα τα άλλα όργανα αντίληψης.

(Πηγή: «Ζενική Σοφία», Μπουκονιάτης)

(Επιλογή, Θεόδωρος Κατσιφής)

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Βασίλειος Καραμαλίκης
(Ομιλία στο φιλοσοφικό εργαστήριο ΑΡΟΗ)

(Μέρος 3ον – τελευταίο)

Η ΩΡΙΜΗ ΗΛΙΚΙΑ

Η ώριμη ηλικία είναι στην πραγματικότητα η Χρυσή περίοδος της Ζωής, η περίοδος του θεριμοῦ, της συγκομιδής. Οι ενθουσιασμοί της νεότητας έχουν πλέον καταπραυνθεί σ' αυτήν. Η φαντασία, τα λαμπρά όνειρα και η Χρυσή ομίχλη που κάλυπτε τα αντικείμενα εξατμίστηκαν, αναφαίνονται δε κατ' αυτήν οι σοβαρές γραμμές και τα αισθηρά σχήματα της πραγματικότητας. Όλα όσα περιβάλλουν την ώριμη ηλικία δεν φέρουν πλέον το ποιητικό φωτοστέφανο που δημιούργησε η φαντασία της νεότητας διότι, εκτός των άλλων, και αυτός ακόμη ο έρωτας, με την αποκάλυψη μέρους των απογοητεύσεών του, έχει διδάξει αρκετά τον ώριμο άνθρωπο να αντιμετωπίζει τη Ζωή διαφορετικά.

Η ώριμη ηλικία επομένως είναι λιγότερο ρομαντική από την εφηβική. Μοιάζει με τον μόλις αναφαίνόμενο καρπό επάνω στα κλαδιά των δένδρων, από το οποίο προηγήθηκε η πτώση των ανθέων με όλα τα χρώματα και τα αρώματά τους. Κατά τη νεότητα αισθανόμαστε ότι μεγαλώνουμε, κατά την ενήλικη ηλικία αισθανόμαστε ότι ωριμά-

ζοιμε, και αυτό ακριβώς είναι ένα από τα ευγενέστερα, τα παραγωγικότερα άλματα της ανθρώπινης εξέλιξης. Η ώριμη ηλικία είναι η κατ' εξοχήν περίοδος της πνευματικής ολοκλήρωσης, είναι ο ποταμός που πλούσιος εκχέει την ευτυχία στους λειμώνες της ζωής.

Στις πολύ εξελιγμένες ψυχές είναι δυνατόν τα μεγαλόπνοα έργα να σιντελούνται ή έστω, να προπλάθονται κατά τη νεότητα. Η πλειονότητα όμως των ανθρώπων, στο μέσον της ζωής τους ή στο μέσον του Δάσους, κατά την έκφραση του Δάντη, πραγματοποιούν τις μεγάλες τους σκέψεις και τα μεγάλα έργα τους. Η ευτυχία της ζωής ανήκει στην ώριμη ηλικία, που θα έπρεπε να την παρατείνουμε περισσότερο, διότι αυτή η μέση περίοδος της ύπαρξής μας κατέχει όλη την ακτινοβολία δημιουργική ισχύ της. Αίμα αγνό, νευρικό σύστημα πειθαρχημένο, σώμα υγιές και ανεπτυγμένο.

Η ώριμη ηλικία είναι το θέρος της επίγειας ύπαρξής μας. Η νεότητα δεν κυριαρχεί στη ζωή διότι από αυτήν λείπει το κυριότερο στοιχείο, η πνευματική και η σωματική ισχύς που πηγάζουν από τη γενική ισορροπία και την αρμονική συνοχή του όντος, πράγμα που αποτελεί κτήμα μόνο της ώριμης ηλικίας.

Η ώριμη ηλικία είναι η ηλικία της Νίκης.

ΤΑ ΓΗΡΑΤΕΙΑ

Τα γηρατειά είναι το φθινόπωρο της ζωής, το δε τελευταίο στάδιο είναι ο χειμώνας. Τα γηρατειά είναι ο τριγμός που προαναγγέλλει τα ερείπια. Είναι αυτά τα ίδια τα ερείπια. Είναι όμως και το ταμείο των γνώσεων και των θλίψεων της ζωής. Είναι ακόμη, ο μελαγχολικός πρόλογος του τελευταίου προς την επίγεια ζωή χαιρετισμού. Ας μην λησιμονούμε όμως ότι ουδεμία φάση της ανθρώπινης ζωής δεν έχει αποκληρωθεί από τα δώρα της Φύσης, πολύ δε περισσότερο από τις ευλογίες της Θεϊότητας. Και τα γηρατειά δικαιούνται το μερίδιό τους. Διότι πώς είναι δυνατόν το τελευταίο τούτο στάδιο της ύπαρξής μας, πιθανόν το προηγούμενο της ένωσής μας με το Θεϊόν, να είναι το περισσότερο θλιβερό. Αυτό θα αποτελούσε παραφωνία στην εναρμονισμένη τάξη του Κόσμου. Τα γηρατειά είναι επίσης ωραία, μεγάλα και άξια.

Ο Κικέρων, στην εύγλωττη περί γήρατος πραγματεία του, αποδίδει ολόκληρη την αξία του Βιβλίου της Ζωής σε αυτά, διότι συγκεντρώνουν τα θεία δώρα της νεότητας και της ώριμης ηλικίας χωρίς όμως τη φαντασία, τα πάθη και τις πλάνες τους. Ο γέροντας, λέγει ο Κικέρων, είδε τη μηδαμινότητα του παντός, ότι εγκαταλείπει, μάντεψε όλα όσα πρόκειται να συμβούν, γνωρίζει, πιστεύει, βλέπει, αναμένει. Γύρω από το μέτωπό του που είναι στεφανωμένο με τη λευκή κόμη, υπερίπταται μια θεία Μεγαλειότητα. Στο γέροντα, επιλέγει ο Κικέρων, εξαιτίας της έλλειψης βασιλέων πρέπει να ανατίθεται η διακυβέρνηση των λαών.

Τα γηρατειά είναι η απαρχή της εξαΐλωσης. Είναι η προετοιμασία της εορτής και της αιωνιότητας, είναι ακόμη το προκεχωρημένο φυλάκιο στα ακραία σύνορα της ζωής. Ο γέροντας, έχοντας το ένα πόδι του στη γη που τον καλεί συνεχώς, βλέπει την αντίπερα όχθη, την άλλη πλευρά του πεπρωμένου. Εξ αυτού ίσως προέρχονται οι παράδοξες πνευματικές απουσίες του που οι άλλοι εκλαμβάνουν ως εξασθένηση της μνήμης και που πιθανόν να είναι φαινόμενο παροδικής πνευματικής αποδημίας.

Αν μελετήσουμε τη συντελούμενη εσώτερη διεργασία που συμβαίνει στα γηρατειά, θα δούμε πόσο η ψυχή του γέροντα μοιάζει με μυστική κρύπτη που φωτίζεται μόνο από το λυκαυγές ενός άλλου κόσμου. Όπως οι αρχαίες μνήμες λάμβαναν χώρα σε βαθύς και ερεβώδεις χώρους μακριά από τα βλέμματα και τους θορύβους των θνητών και των ασυνειδητών, καθ' όμοιο τρόπο στην κρύπτη της ψυχής του γέροντα τελετουργούνται τα προ του Θανάτου.

Τα γηρατειά απλοποιούν το υλικό μέρος της ζωής. Διακόπτουν οριστικά τις μη απαραίτητες ανάγκες, τις μύριες αξιώσεις της νεότητας και της ώριμης ηλικίας, απολυτρώνουν δε την ύπαρξη από το περιττό που έχει υποδουλώσει τον άνθρωπο. Η ίδια ενέργεια που τα απλοποιεί, ενεργεί και στο πνεύμα. Οι αποκτημένες γνώσεις γίνονται διαυγέστερες, στο βάθος κάθε λέξης βρίσκουμε την ιδέα, στο βάθος δε κάθε ιδέας, τον Θεό. Στην ηλικία αυτή ανήκει η πολύτιμη ιδιότητα να λησιμονείται και να σβήνεται καθετί φευγαλέο και ανώφελο στη ζωή, και δεν διατηρείται στη μνήμη παρά μόνο ό,τι είναι ουσιαστικό και χρήσιμο.

Το μέτωπο του γέροντα δεν έχει πλέον την υπερηφάνεια και την προκλητική στάση της νεότητας ή της ώριμης ηλικίας, διότι σκύβει, σκύβει σαν ώριμο στάχιν, ίσως από το βάρος της σκέψης. Τα γηρατειά δεν είναι κατάντημα αλλά εξέλιξη, πορεία προς το τέρμα.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Προωθώ ήδη τις σκέψεις μου προς τον έτερο πόλο της ζωής μας μετά τη Γέννηση, το Θάνατο, για να κλείσω τον κύκλο της ανθρώπινης ζωής. Όλες οι θρησκείες, όλες οι φιλοσοφίες επιχείρησαν να εξηγήσουν το Θάνατο. Ανεξαρτήτως θεωριών ή μεθόδων τις οποίες ακολούθησαν, κατέληξαν σε ένα ομόφωνο συμπέρασμα, ότι δηλαδή ο Θάνατος είναι μια δεύτερη Γέννηση. Εγκαταλείπουμε την παρούσα ζωή, καθ' όμοιο τρόπο κατά τον οποίο εισήλθαμε, για να αναγεννηθούμε σε μια άλλη υπό την επίδραση του Νόμου της ανακύκλησης. Ο χριστιανισμός μάλιστα, θεοποίησε την ερμηνεία αυτή.

Ο Θάνατος είναι το έργο του διαχωρισμού της ψυχής από το σώμα, για το οποίο μίλησε ο Απόστολος Παύλος. Η ψυχή, διαισθανόμενη ως ασφαλή την καταστροφή του περιβλήματός της καθώς και ότι δεν έχει πλέον υλικό στήριγμα, επιζητεί να εκλιθεί και, όπως συνέβαινε αντίθετα κατά τη σύλληψη του εμβρύου που έσπειρε να ενωθεί μαζί του, τώρα «σπείδει» να απομακρυνθεί από το σώμα, διότι βλέπει ένα νέο στάδιο Ζωής να διανοίγεται σε αυτήν.

Κατά τη Θεοσοφία, η ψυχή απολυτρωμένη και έχοντας μαζί της την τελευταία πνευματική και υλική εντύπωση που υπέπεσε στην αντίληψή της επί της γης, ζει ελεύθερη γύρω από το σώμα, την ακαθόριστη φυσική ζωή της για λίγο ακόμη, για να ακολουθήσει ειθύς αμέσως μια νέα πορεία. Οι αγωνιώδεις στιγμές του αποθνήσκοντος είναι η ιερή στιγμή κατά την οποία ο άνθρωπος, καθώς στέκεται ενώπιος ενώπιω απέναντι στην ίδια τη Ζωή του, φαίνεται να ακούει από τα χείλη του παρελθόντος του τα προμηνύματα του μέλλοντος Βίου του. Γι' αυτό, ηρεμία και ευλάβεια πρέπει να τηρείται γύρω του ώστε, όπως λέγεται, δια της απόλυτης σιγής να αφήνεται ελεύθερη και άνευ διακοπής η συνομιλία του αποχωρούντος ανθρώπου με τη

Θεωρία του παρελθόντος ή και του μέλλοντος. Η μετενσάρκωση της ψυχής είναι φαίνεται μια πάλη οδυνηρή και τραχεία, θα έλθει όμως η στιγμή κατά την οποία η ψυχή, εξαγνισμένη και τέλεια θα θριαμβεύσει και θα αυτοβυθιστεί στην αιώνια ευδαιμονία, δια της απορρόφησής της από τη Θεία Ουσία.

Ας δεχθούμε λοιπόν τη ζωή όπως μας προσφέρεται, με τις διαδοχικές φάσεις της, τις περιπέτειές της έστω. Αυτή δεν φαίνεται να είναι παρά ο προθάλαμος μια ανώτερης Ζωής, στην οποία θα ανιψωθούμε συνεχίζοντας έτσι τον κύκλο της ύπαρξής μας, αφού προηγουμένως περάσουμε από ένα κόσμο υλικό και ατελή. Ας κατανοήσουμε τέλος, ότι όπου υπάρχει πόνος, οδύνη, θλίψη εκεί βρίσκεται και μια ψυχή που παλεύει χάρη στη δική της τελείωση. Για τους αποθανόντες δεν αρμόζει ο θρήνος αλλά ο ύμνος της Ζωής, διότι δεν είναι κάτι το οποίο δύνει αλλά πάλι κάποιο νέο που ανατέλλει.

Η προσπάθεια που έκανε η ανθρωπότητα να γνωρίσει τον εαυτό της είναι βέβαια γιγάντια. Σοφοί, φιλόσοφοι, ποιητές και μυστικιστές μιάς χάρισαν ένα θησαυρό με τις παρατηρήσεις τους. Αλλά δεν κατορθώσαμε να δούμε πραγματικά, παρά μόνο κομμάτια από τον άνθρωπο. Ευτυχισμένοι και χρήσιμοι για τους άλλους είναι εκείνοι που έχουν αρμονικά συγκειννωμένες μέσα τους τις πνευματικές και ηθικές ενέργειες.

Ένας χρόνος αποτελεί μακρύ διάστημα στην παιδική ηλικία ενώ στα γηρατειά περνάει σύντομα. Και όσο προοδεύει η γνώση της υγιεινής του σώματος και της ψυχής, τόσο καταλαβαίνουμε ότι τα γηρατειά δεν είναι κάτι φοβερό.

Αλ. Καρρέλ (Ο Άνθρωπος αυτό το Άγνωστο)

Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ερμής Τρισμέγιστος

Είπαμε ότι οι κινήσει των σωματίων προκαλούνται άλλες από φυσικές ενέργειες και άλλες από την ψυχή. Δύο κινήσεις συνοδεύουν αναγκαστικά όσα σώματα είναι φθαρτά, δηλαδή εκείνα που η γέννησή τους ακολουθείται από τη φθορά. Η μία προκαλείται από την ψυχή και εξαιτίας της το σώμα κινείται ως προς το χώρο. Η άλλη, από τη φύση και εξαιτίας της αυξάνεται και φθίνει το σώμα, και όταν φθαρεί αποσυντίθεται.

Έτσι ορίζω την κίνηση των φθαρτών σωματίων. Η ψυχή είναι αεικίνητη γιατί πάντα κινείται και προκαλεί την κίνηση των άλλων. Έτσι, κάθε ψυχή είναι αθάνατη, όντας αεικίνητη, έχοντας μέσα της τη δική της ενέργεια.

Υπάρχουν τρία είδη ψυχών: θεία, ανθρώπινη και άλογη. Η θεία κινεί το θείο σώμα. Η ενέργειά της δρα διπλά γιατί κινείται μέσα σε αυτό και το κινεί. Η ανθρώπινη ψυχή έχει βέβαια κάτι από το θείο. Είναι όμως συνυφασμένα μαζί της και τα άλογα στοιχεία, δηλαδή η επιθυμία και ο θυμός. Γιατί και αυτές είναι ενέργειες, αλλά ενέργειες θνητών σωματίων. Γι' αυτό απέχουν πολύ από το θείο μέρος της ψυχής που βρίσκεται στο θείο σώμα.

Όμως, όταν το θείο μέρος της ψυχής εισέλθει σε θνητό σώμα, τότε προσαρτώνται και εκείνες και λόγω της παρουσίας τους, η ψυχή εκφυλίζεται. Αλλά, απαλλασσόμενη από το θνητό σώμα, χωρίζεται και από τα άλογα μέρη της και εισερχόμενη στο θείο σώμα, κινείται μέσα σε αυτό ως αεικίνητη, περιφερόμενη στο σύμπαν

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΔΡΟΜΟ

Paulo Coelho

Ερχόμαστε στον κόσμο αναζητώντας τα όνειρα και τα ιδανικά μας, αν και γνωρίζουμε ότι πολλές φορές τοποθετούμε σε απρόσιτα σημεία αυτά που βρίσκονται μέσα στα χέρια μας. Όταν ανακαλύπτουμε το λάθος μας, αρχίζουμε να σκεπτόμαστε ότι χάσαμε πολύ χρόνο ψάχνοντας μακριά κάτι που βρισκόταν κοντά μας. Αφήνουμε έτσι τον εαυτό μας να επηρεαστεί από το συναίσθημα της ενοχής, από τα λανθασμένα βήματα, από την ανώφελη αναζήτηση, από τη θλίψη που προκαλέσαμε.

Όμως δεν είναι έτσι. Παρόλο που ο θησαυρός είναι θαμμένος στο σπίτι μας, δεν θα τον ανακαλύψουμε παρά μόνο όταν απομακρυνθούμε. Αν ο Πέτρος δεν είχε νιώσει τον πόνο της άρνησης, δεν θα είχε επιλεγεί ως η κεφαλή της Εκκλησίας. Αν ο άσωτος υιός δεν είχε εγκαταλείψει τα πάντα, ο πατέρας του δεν θα τον είχε υποδεχθεί ποτέ με γιορτές. Μερικά πράγματα λοιπόν στη ζωή μας έχουν μια σφραγίδα που γράφει:

«Θα καταλάβεις την αξία μου μόνο όταν με χάσεις και με ανακτήσεις».

Δεν έχει νόημα να προσπαθούμε να επισπεύσουμε αυτή την διαδικασία. Ο κιστεριανός ιερέας Μάρκος Γκαρσία, ο οποίος ζει στο Μπούργκος της Ισπανίας, έλεγε:

*«Μερικές φορές ο Θεός μάς αφαιρεί μια ενλογία, ούτως ώστε να μπορέσουμε να Τον κατανοήσουμε πέρα από χάρες και παρακλήσεις. Εκείνος ξέρει πόσο μπορεί να δοκιμάσει μια ψυχή και ποτέ δεν υπερβάλλει. Εκείνες τις στιγμές δεν πρέπει να λέμε 'ο Θεός με εγκατέλειψε'. Ποτέ δεν κάνει κάτι τέτοιο. Εμείς είμαστε εκείνοι οι οποίοι ενδέχεται κάποτε να Τον εγκαταλείψουμε. Όταν ο Κύριός μάς βάζει μια δύσκολη δοκιμασία, μας δίνει πάντα και τα απαραίτητα – ή πα-
ραπάνω από τα απαραίτητα, θα έλεγα εγώ – εφόδια για να αντεπεξέλθουμε».*

Όταν βρισκόμουν στην Ιαπωνία, με κάλεσαν να επισκεφθώ τη Γκουνγκάν-Γκίμα, όπου υπάρχει ένας ναός Βουδισμού Ζεν. Εκεί με περίμενε μια έκπληξη: Το πανέμορφο οικοδόμημα βρισκόταν στη μέση ενός αχανούς δάσους δίπλα στο οποίο όμως, βρισκόταν μια τεράστια χέρσα έκταση. Ρώτησα το λόγο ύπαρξης αυτής της έκτασης και ο υπεύθυνος μου εξήγησε:

«Είναι η τοποθεσία για την επόμενη ανοικοδόμηση. Κάθε είκοσι χρόνια καταστρέφουμε το ναό που βλέπετε τώρα και τον ξαναχτίζουμε δίπλα. Με τον τρόπο αυτό, οι μοναχοί που είναι ξυλουργοί, χτίστες και αρχιτέκτονες έχουν την ευκαιρία να συνεχίσουν να εξασκούν τις ικανότητές τους και να τις διδάσκουν στους μαθητευόμενούς τους στην πράξη. Δείχνουμε επίσης ότι τίποτε στη ζωή δεν είναι αιώνιο και ότι ακόμη και οι ναοί βρίσκονται σε μια διαδικασία συνεχούς τελειοποίησης.»

Εάν ο δρόμος που ακολουθείτε είναι ο δρόμος των ονείρων σας, να τον αποδέχεστε. Μην αφήνετε διεξόδους με τη δικαιολογία: «Αυτό δεν είναι ακριβώς αυτό που ήθελα». Η φράση αυτή, χιλιοειπωμένη, φέρει μέσα της το σπέρμα της ήττας. Να παραμένετε στο δρόμο σας ακόμη κι αν πρέπει να κάνετε αβέβαια βήματα, να καταστρέφετε και να φτιάχνετε συνεχώς, ακόμη κι αν γνωρίζετε ότι αυτό που κάνετε μπορείτε να το κάνετε και καλύτερα. Αν αποδεχθείτε τις δυνατότητές σας στο παρόν, θα βελτιωθείτε σίγουρα στο μέλλον.

Παραχωρήθηκε στον δάσκαλο Ασάαν Τσαχ μια όμορφη έκταση γης για να οικοδομήσει ένα μοναστήρι. Ο Τσαχ αναγκάστηκε να ταξιδέψει για κάποιο διάστημα και εμπιστεύτηκε την ανοικοδόμηση στους μαθητές του. Όταν επέστρεψε έπειτα από πέντε μήνες, δεν είχε γίνει τίποτα. Οι μαθητές του είχαν ήδη αναθέσει διάφορες μελέτες στους τοπικούς αρχιτέκτονες. Ένας μαθητής ρώτησε τον Τσαχ:

«Ποιο σχέδιο να υλοποιήσουμε; Πώς να πάρουμε τη σωστή απόφαση;»

Ο Τσαχ αποκρίθηκε:

«Όταν θέλει κανείς το καλό, τα αποτελέσματα είναι πάντα καλά».

Χωρίς το φόβο του λάθους, οι μαθητές πήραν την απόφαση και το αποτέλεσμα ήταν καταπληκτικό.

Να αντιμετωπίζετε το δρόμο σας με θάρρος, να μην φοβάστε την κριτική των άλλων. Και πάνω απ' όλα, να μην επιτρέπετε στον εαυτό σας να παραλείπει εξαιτίας της αυτοκριτικής σας.

Ο Θεός είναι Θεός των θαρραλέων.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ» Βουκουρεστίου 25, α' όροφος Κωδ. 106 71, είναι ανοικτά κάθε ημέρα από 10.30 - 1, εκτός Σαββάτου και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΛΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως αποστείλλετε με ταχυδρομική επιταγή προς: Περιοδικό
« Ι Λ Ι Σ Ο Σ »

**ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25,
106,71 Αθήνα.**

Επίσης αποστέλλετε με τραπεζική επιταγή μόνο εις:
Θεοσοφική Εταιρεία, Βουκουρεστίου 25, 106 71, Αθήνα

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Ηράκλειο: Μ. Λασηθιωτάκη
Ιωάννινα: Ελευθ. Τζομάκας
Κέρκυρα: Γεώργιος Αγιούς
Λαμία: Γ. Μουτάφης
Λάρισα: Ισ. Φελλούς
Πάτρα: Σ. Ιγγλέσης
Ρόδος: Αντ. Βεργωτής
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος
Χανιά: Εμμ. Νοδαράκης
Κύπρος:
Αθαν. Παπαδόπουλος
Γρ. Αυξεντίου 29
Μέγαρο Δίπα 456
Τ.Τ. 6021, Λάρνακα
Τηλ. 00357-24654511 (Οικίας)

Όλα τα άρθρα γνωστών συγγραφέων που δημοσιεύονται στο περιοδικό Ιλισός φέρουν την ευθύνη των ιδίων για το περιεχόμενό τους και δεν σχολιάζονται ούτε λογοκρίνονται από την συντακτική επιτροπή του Ιλισού.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΠΙΣΗΣ **ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:**

Στα Πόδια του Διδασκάλου - Κρισναμούρτι	5€
Η Εξέλιξη της Μορφής και της Ζωής - Άννη Μπέζαντ	10€
Προσέγγιση στην Πραγματικότητα - N. Sri Ram	8€
Οι Βαθύτερες Όψεις της Ζωής - N. Sri Ram.....	8€
Το Φως της Ασίας - Sir Edwin Arnold.....	16€
Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες Ernest Wood	14€

ΥΠΟ ΕΚΔΟΣΗ ΤΑ ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ **ΚΛΑΣΣΙΚΑ ΘΕΟΣΟΦΙΚΑ ΕΡΓΑ**

Μελέτη επί της Συνείδησης - Άννη Μπέζαντ
Η Ατραπός του Αποκρυφισμού - Α. Μπέζαντ, C.W. Leadbeater
Θεοί εν Εξορία - G. G. Van Der Leeuw
Yoga και Αποκρυφισμός - Έλενα Π. Μπλαβάτσκι

Διατίθενται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και
στα γραφεία της Θ.Ε. Βονκουρεστίου 25,

T.T. 106 71

Τηλ. + Fax. 210 3610961

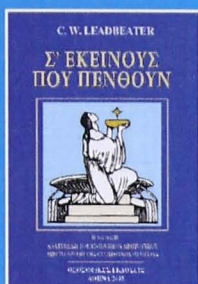
Τηλ. 210 3620702

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Όνοματεπώνυμο.....Τηλέφωνο.....
Οδός.....Αριθμός.....Πόλη.....Τ.Κ.....

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

από τις Θεοσοφικές Εκδόσεις

C W. Leadbeater

Σ' Εκείνους που Πενθούν

C W. Leadbeater

Αόρατοι Βοηθοί

(Πρώτη έκδοση στην Ελληνική γλώσσα)

Ernest Wood

Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες

Διατίθενται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και στα γραφεία
της Θ.Ε. Βουκουρεστίου 25, Τ.Τ. 106 71

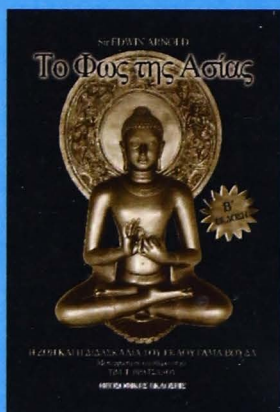
Τηλ. + Fax. 210 3610961 Τηλ. 210 3620702

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Αόρατοι Βοηθοί.....	14€
Σ' Εκείνους που Πενθούν.....	6€
Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες	14€

Κυκλοφόρησε η νέα έκδοση του έργου του SIR EDWIN ARNOLD

«ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ»

Ένα υπέροχο ποίημα μεταφρασμένο σ' ελεύθερο στίχο από τον Τιμολέοντα Βρατσάνο, που περιγράφει τη ζωή, την αναζήτηση, την αγωνία για την αιτία του πόνου και τη λύτρωση, το κάρμα, την αγάπη, τη μετενσάρκωση, και γενικά όλη τη διδασκαλία του Κυρίου Γκαουτάμα Βούδα.

Νέος γεμάτος ζωή και νιάτα, εγκατέλειψε βασιλικές τιμές και δόξες και έφυγε ντυμένος με το κίτρινο ένδυμα του ασκητή, αποφασισμένος να βρει την αιτία του πόνου και τη λύτρωση όλων των όντων.

Με το έργο του αυτό ο Sir Edwin Arnold μας δείχνει ο Βουδισμός, δεν είναι μια θρησκεία γεμάτη εξωτερικούς τύπους και λατρείες, αλλά είναι η θρησκεία της συμπόνιας, της αγάπης, της ελεημοσύνης, της γλύκας και της καλοσύνης.

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ